

Ikt. sz.: KUB-40/118-2/2015.

KUB-23/2015. sz. ülés
(KUB-45/2014-2018. sz. ülés)

Ikt. sz.: FFB-40/45-2/2015.

FFB-23/2015. sz. ülés
(FFB-36/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Külügyi bizottságának**, valamint
Fenntartható fejlődés bizottságának
2015. november 24-én, kedden, 11.22 órakor kezdődő,
az Országház főemelet 64. számú tanácstermében
megtartott együttes üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés megnyitása. A bizottságok határozatképességének megállapítása, a napirendi javaslat elfogadása</i>	6
<i>Bős–Nagymaros: a hágai döntés után 18 évvel</i>	7
<i>Dr. Völner Pál államtitkár hozzászólása</i>	7
<i>Dr. Baranyai Gábor miniszteri biztos szóbeli kiegészítője</i>	8
<i>Lányi András hozzászólása</i>	13
<i>Kiszel Vilmos hozzászólása</i>	15
<i>Babos Attila előadása</i>	17
<i>Bárdos Deák Péter előadása</i>	19
<i>Képviselői hozzászólások</i>	22
<i>Válaszok</i>	26
<i>Az ülés berekesztése</i>	31

Napirendi javaslat

1. Bős–Nagymaros: a hágai döntés után 18 évvel

Előterjesztők:

Dr. Baranyai Gábor, a határokkal osztott természeti erőforrások fenntartható használatáért felelős miniszteri biztos

Lányi András és Bárdos Deák Péter, a Duna Charta képviselői

Kiszel Vilmos, a Göncöl Alapítvány elnöke

Babos Attila, a Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanács elnöke

Az ülés résztvevői

A Külügyi bizottság részéről Megjelent

Elnököl: **Németh Zsolt** (Fidesz), a bizottság elnöke

Balla Mihály (Fidesz), a bizottság alelnöke
Csenger-Zalán Zsolt (Fidesz), a bizottság alelnöke
Gyöngyösi Márton (Jobbik), a bizottság alelnöke
Bartos Mónika (Fidesz)
Demeter Márta (MSZP)
Mesterházy Attila (MSZP)
Vona Gábor (Jobbik)

A Fenntartható fejlődés bizottsága részéről Megjelent

Elnököl: **Sallai Róbert Benedek** (LMP), a bizottság elnöke

Bencsik János (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz), a bizottság alelnöke
Bartos Mónika (Fidesz)
Dankó Béla (Fidesz)
Manninger Jenő (Fidesz)
Varga Gábor (Fidesz)
Heringes Anita (MSZP)

Helyettesítési megbízást adott

Simonka György (Fidesz) Varga Gábornak (Fidesz)

A Külügyi bizottság titkársága részéről

Korányi Noémi, a bizottság szakmai tanácsadója
Csizi Réka, a bizottság munkatársa

A Fenntartható fejlődés bizottságának titkársága részéről

Hatvani Szabolcs, a bizottsági munkatársa

Meghívottak részéről Hozzászólók

Dr. Völner Pál államtitkár (Igazságügyi Minisztérium)
Dr. Baranyai Gábor miniszteri biztos (Igazságügyi Minisztérium)

Lányi András (Duna Charta)
Kiszel Vilmos elnök (Göncöl Alapítvány)
Babos Attila elnök (Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanács)
Bárdos Deák Péter (Duna Charta)

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 22 perc)

Az ülés megnyitása. A bizottságok határozatképességének megállapítása, a napirendi javaslat elfogadása

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Nagy tisztelettel köszöntöm mindannyiukat! A Külügyi bizottság és a Fenntartható fejlődés bizottsága egyszerre jutott arra a felismerésre némi külső behatásra, hogy napirendre kell tűznünk a bős–nagygyarosi kérdéskört, így aztán adódott számunkra az a lehetőség, hogy egy együttes ülést tartsunk első alkalommal a Külügyi bizottság, illetőleg a Fenntartható fejlődés bizottsága között. Szeretném megköszönni Sallai Benedek elnök úrnak, hogy úgy tűnik, ez elég zökkenőmentesen megvalósulhatott.

Szeretném bejelenteni azt, hogy az eljárásrend szerint mind a két bizottság külön a procedúrákat most gyorsan lezavarja, először mi, aztán a Fenntartható fejlődés bizottsága. Ezt követően pedig az az elgondolásunk, hogy megadnánk a vendégeinknek a szót, akik minimum hatan vannak, mint ahogy ezt látják, de szeretném még jelezni, hogy kérték még, hogy ha esetleg olyan kérdés merül fel, hogy Nagy Boldizsár és Karátson Dávid úr is megnyilvánulhat a Duna Charta nevében, akkor arra is adjunk lehetőséget. Ezt majd eldönti a Duna Charta. Nagy tisztelettel köszöntöm tehát mindannyiukat!

Ezeket a formalitásokat gyorsan lezavarnánk először a Külügyi bizottság nevében. Helyettesítések nincsenek. Megállapítom a határozatképességet. Megküldtük a napirendet. Egyetlen napirendi pontunk Bős–Nagygyaros: a hágai döntés után 18 évvel.

Van-e a napirenddel kapcsolatban bárkinek kérdése, megjegyzése, javaslata? *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincsen, felteszem szavazásra. Ki támogatja ezt a napirendet? *(Szavazás.)* Egyhangú. Köszönöm szépen.

Átadom a Fenntartható fejlődés bizottsága elnökének a szót.

SALLAI R. BENEDEK (LMP), a Fenntartható fejlődés bizottságának elnöke: Nagy tisztelettel köszöntöm én is mind a bizottság tagjait, mind a Külügyi bizottság tagjait, mind kedves vendégeinket és meghívottainkat. A Fenntartható fejlődés bizottságának 2015. november 24-ei második ülését ezennel megnyitom. Tájékoztatom a bizottság tagjait és a megjelenteket, hogy bizottságunk szavazatképes. Simonka György képviselő úr jelezte távollétét, Varga Gábor képviselő urat hatalmazta meg a bizottságban, hogy szavazati joggal képviselje.

A szavazatképesség megállapítását követően a napirendi javaslat a Németh Zsolt elnök úr által elmondottaknak megfelelően Bős–Nagygyaros: a hágai döntés után 18 évvel napirendi pont. A kiküldött meghívónak megfelelően a felkért hozzászólók megszavaztatására nincs szükség, hogy a szó megadásáról ezzel kapcsolatban döntsünk.

Az ügyrendnek megfelelően a kormány képviselőjének, dr. Baranyai Gábornak időkeretet nem határozhatunk meg, mindenki mást pedig kérek tisztelettel, hogy a lehetőségeinket figyelembe véve tegye meg majd a hozzászólását.

Kérdezem a bizottság tagjait, hogy a napirendi ponttal kapcsolatban van-e kérdés, hozzászólás. *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs ilyen, kérem, hogy aki a napirendi pontot elfogadja, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy egyhangú.

Egyben tiszteletben tartva Németh Zsolt elnök úrnak ez irányú kezdeményezését, szeretném kérni a bizottságtól, hogy átadhassam a levezetői

jogokat és a közös ülést Németh Zsolt elnök úr tegye meg. *(Derültség.)* Kérem, hogy amennyiben az elnöki kérést elfogadják, kézfeltartással jelezzék! *(Derültség.)* Mit mondtam? *(Közbeszólások: Közös ülést. – Németh Zsolt: Megteszem! – Derültség.)* Együttes ülés, együttes ülésről volt szó. Kérem, hogy aki a bizottság tagjaiból egyetért vele, jelezze! *(Szavazás.)* Átadom a szót Németh Zsolt elnök úrnak.

Bős-Nagymaros: a hágai döntés után 18 évvel

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Abban állapodtunk meg az elnök úrral, hogy amennyiben a két bizottság részéről igény van rá, felváltva adunk majd szót az egyes bizottságok tagjainak. Reméljük, hogy erre is sor fog kerülni, noha eléggé sok vendéget hívtunk meg.

Én is szeretném megkérni a vendégeinket, hogy lehetőség szerint röviden, lényegre törően próbálják meg összefoglalni a mondandójukat. Köszöntöm tehát Völner Pál államtitkár urat, Igazságügyi Minisztérium, dr. Baranyai Gábor igazságügyi minisztériumi miniszteri biztos urat, Lányi András a Duna Chartából, Bárdos Deák Pétert a Duna Chartából, aki vetíteni is kíván. Köszöntöm Kizsel Vilmos elnök urat a Göncöl Alapítványtól és Babos Attila elnök urat a Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanácstól – ő is vetíteni is kíván –, és a már említett Nagy Boldizsár urat, Karátson Dávid urat, és számos további civil szervezet képviselőjét is szeretném köszönteni, akiknek most nem tudunk szót adni, de örülünk, hogy jelen vannak, és nyilvánvalóan széles nyilvánosság előtt fog majd folyni ez az eszmecsere.

Nem nagyon kívánok most semmit előrebecsátani, hiszen ez a cím eléggé hangzatos. Valóban a hágai döntés után vagyunk 18 évvel, de azért azt se feledjük el, hogy az 1977-es kormányközi megállapodástól 38 esztendő telt el idáig. Vagy ha a rendszerváltozásnak az egyik döntő, meghatározó mozzanatára utalok, amikor nagyon sokan tüntettünk a Kossuth téren, 1988. szeptember 12-e volt, tehát 27 esztendőnél több telt el, amikor sor került erre a megmozdulásra. Úgy gondolom, az a mai ülésünk legfontosabb kérdése, hogy van-e helyzet. Úgy tűnik, hogy a magyar–szlovák tárgyalások újraindulásával azt az üzenetet hozza nekünk a kormányzat és miniszteri biztos úr, hogy lehet, hogy van helyzet, mintha lenne egy kedvező szlovák–magyar tárgyalási folyamat, amelyben az elvárásaink, a várakozásaink tesztelése megtörténhet. Az minden bizonnyal látszik, hogy egyelőre nincsen abban az értelemben helyzet, hogy nincsen egy megállapodástervezet. Ilyen értelemben nincs helyzet. De ha valami oldódik a levegőben, és ezt a kormányzat így érzékeli, akkor azt gondolom, a mai nap egyik legfontosabb kérdése, hogy 38 év után, vagy 27 év után, vagy 18 év után van-e valami pillanat, ami indokoltá teszi azt, hogy most ezekről a kérdésekről újra a maga mélységében eszmecsere folytassunk.

Tisztelt Államtitkár Úr! Először Völner Pálnak adnám meg a szót, aztán miniszteri biztos úrnak, utána pedig abban a sorrendben, ahogy köszöntöttem a vendégeinket, pontosabban azt kérte Lányi András, hogy őt hagyjam a legvégére. *(Jelzésre:)* Bárdos Deák Pétert hagyjam a legvégére? *(Jelzésre:)* Jó, Bárdos Deák Pétert hagyom a legvégére.

Völner államtitkár úr!

Dr. Völner Pál államtitkár hozzászólása

DR. VÖLNER PÁL államtitkár (Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelettel köszöntöm a mai ülés valamennyi résztvevőjét. Valamennyien tudjuk, hogy a kormányzaton belül jelenleg az igazságügyi tárca van

megbízva azzal a feladattal, hogy a szlovák féllel a tárgyalásokat folytassa. Erre a hágai ítélet egyébként kötelezte is a feleket, 18 éve csordogálva vagy éppen mondhatni megakadva, folynak. Tehát gyakorlatilag a kötelezettségünk ezeknek a tárgyalásoknak a folytatása.

Amiért mégis ma itt ülünk, ahogy elnök úr is mondta, mintha a szlovák álláspontban némi elmozdulás lenne tapasztalható, amelyre nyilván, miután tárgyalásokról van szó, magyar oldalról is valamilyen választ kell adni. Ki kell alakítani azokat az elképzeléseket, hogy hogyan tudunk jobb helyzetbe kerülni, mint az elmúlt 18 évben voltunk, mert valljuk be, hogy ez a helyzet sem a Szigetközben élőknek, sem a két ország viszonyának hosszú távon nem használ.

Láthatjuk, hogy a 18 év elmaradt megállapodása milyen változásokat okozott a Szigetközben, árvízvédelmi, környezetvédelmi sokasága a problémáknak, amelyeket teremt ez a kialakult helyzet. Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy semmiféle politikai nyomás nincs a kormányzat részéről, hogy nagyon gyorsan és a magyar érdekek valamilyen szintű feladása mellett történjen bármilyen megállapodás. Jelenleg a tárgyalások szakértői szinten folynak, különböző tanulmányok készültek el. A kiadott nyilatkozatból is, amit miniszteri biztos úr tett, látható, hogy akár az Akadémia bevonásával, tehát a legszélesebb körű szakmai szervezeteknek a véleményét figyelembe véve történhet meg csak egy olyan álláspont kialakítása, ami esetleg elvezethet odáig, hogy valamilyen szerződés megfogalmazásra kerüljön.

Tehát összefoglalóan én ennyit szerettem volna elmondani pontosan azért, hogy megnyugtassuk azokat is, akik attól félnek, hogy itt valamilyen radikális változás lenne a magyar álláspontban, de ugyanakkor azoknak is tudjunk küldeni üzenetet, akik szenvednek az elmúlt csaknem 20 év problémáitól, és akik várják, hogy jobb helyzetbe kerülhessenek, mint ebben a jelenlegi állapotban vannak.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Baranyai Gábornak adok szót.

Dr. Baranyai Gábor miniszteri biztos szóbeli kiegészítője

DR. BARANYAI GÁBOR miniszteri biztos (Igazságügyi Minisztérium):
Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Bizottságok!

Úgy gondolom, hogy nagyon fontos, hogy két ilyen, korábban még nem a legszorosabb együttműködésben dolgozó bizottság egyszerre hallgatja meg a kérdést, és valószínű, még akár lehetne néhány bizottságot hívni. Ez a Bős–Nagymaros története egy olyan típusú állatorvosi lóvá vált, amit nagyon sok szakma magáénak érez, és egyfajta identitásképzővé vált nemcsak a politikában, hanem nagyon komoly és nagyon meghatározó szakmáknál is. Úgyhogy nagyon nehéz ennek az elnök úr által is említett történeti háttére, illetve érzelmi, politikai beágyazottsága nélkül erről a kérdéstről beszélni, nyilván azért van ilyen széles érdeklődő sereg is jelen.

Én néhány dolgot mondanék először a tárgyalások történetéről, illetve arról, hogy mi az, amiben előreléptünk, illetve mi az, amiben előreléphetünk talán a következő hónapokban, illetve hogy mi ennek az egész történetnek a várható kifutása.

Azzal kell kezdeni, hogy '93-ban a két ország egy alávétési megállapodással elment a Hágai Nemzetközi Bírósághoz, előtte '92-ben Magyarország egyoldalúan fölmondta ezt az 1977-es szerződést, és különböző jogi természetű kérdéseket tettek fel a felek természetesen a Bíróságnak, melyekre a Bíróság egyébként 1997-ben válaszolt. Ami a sajátossága ennek az ítéletnek, amely egyébként a Nemzetközi Bíróság egyik legtöbbet idézett ítélete az összes többi közül, hogy érdemben nem nagyon döntötte el a kérdést. Nagyon tág kereteket adott a feleknek arra, hogy hogyan

lépjének tovább, de a valódi, nagyon kritikus dolgokat gyakorlatilag visszapasszolta a felek ténfelére.

Ami ezen túl még talán szintén sajnálatos, hogy maga az ítélet tele van olyan típusú mondásokkal, amelyek mind a két félnek, amelyek egyébként olyanok, mintha két párhuzamos jogi valóságot építenénk, mind a két fél megtalálta azokat a fontos mondásokat az ítéletben, amiről úgy gondolják a felek, hogy az ő per előtti álláspontjukat erősíti. Tehát született egy ítélet, ami leginkább, ugye, arra volt alkalmas, hogy részben mindenki nyertesnek érezze magát, másrészt pedig a korábbi jogi álláspontját megerősítve üljön le tárgyalni.

Na most, ebből azért nagyjából következik, hogy a tárgyalásoknak, illetve a feleknek az induló tárgyaló pozíciójában nem nagyon volt közös metszet. Itt rögtön elmondanék néhány kérdést, illetve felvetnék, amit visszatérően szoktunk hangoztatni, és amiben azt hisszük, hogy egyébként valami nagyon határozott dolgot mond a Nemzetközi Bíróság, de ha egyébként mi ezt megkapargatjuk, akkor látszik, hogy többféle értelmezési lehetőség van.

Az egyik talán, ami a legfontosabb célja volt Magyarországnak: meg kell-e építeni Nagymarost. A Nemzetközi Bíróság ítéletében van valóban egy nagyon fontos mondat, sőt több mondat is, ami azt mondja, hogy mivel a felek érdemben lemondtak ennek a két erőműnek a csúcsra járatásáról, ezért igazából értelmetlen megépíteni Nagymarost, nincs rá szükség, és azt is mondja, hogy akár úgy is megállapodhatnak a felek, hogy nem építik meg Nagymarost. Szlovákia ezzel szemben azt állította, és ez egyébként szintén verbatim benne van az ítéletben, hogy Szlovákia sosem mondott le, csak feltételesen, megfontolás alapján mondana le a csúcsra járatásról. Tehát ő sose mondott le a csúcsra járatásról, következésképp Nagymarost meg kell, illetve nem szűnt meg Nagymaros fölépítésének a kötelezettsége. Tehát itt van rögtön egy kritikus kérdés, amiben a felek azt mondták, hogy nekem van igazam, meg nekem van igazam, nincs közös pont a kettő között.

Hasonlóképpen nagyon érdekes, hogy mit mond az 1977-es államközi szerződésről a Nemzetközi Bíróság. A felek azzal mentek oda, Magyarország egyrészt egyoldalúan felmondta, és a felek sorozatosan megsértették mindkét oldalról ezt a szerződést. Ennek ellenére azt mondta a Nemzetközi Bíróság: oké, mégis én úgy gondolom, hogy ti kötve vagytok az eredeti szerződés által, azonban annak a céljait kell megvalósítanotok, de a meglévő helyzetből kiindulva. Amibe Magyarország persze szintén azt olvasta bele, hogy nem kell megépíteni Nagymarost, Szlovákia meg azt mondta, hogy de, azért tárgyaljunk Nagymaros megépítéséről.

Hasonlóképpen kacifántos a bósi erőműben való tulajdonlás lehetősége. Eredetileg a szerződés egy 50:50 százalékban, egyenlő arányban kiosztott tulajdonlást vizionált az összes létesítmény kapcsán. Mivel Nagymaros effektíve nem épült meg, azt mondta a Nemzetközi Bíróság, hogy oké, akkor Magyarországnak van egy tulajdoni igénye a bósi erőmű 50 százalékára, de csak akkor, ha egyébként megvásárolja, ergo meg kéne fizetni a bósi erőmű megépítésének a felét ahhoz, hogy mi tulajdonossá váljunk, illetve hogy az ott termelt áramból részesedjünk.

Fontos itt egyébként hozzátenni, hogy az eredeti '77-es szerződés alapján Magyarország épített bizonyos műtárgyakat Szlovákiában, ami ezek közül a legfontosabb, egy majdnem elkészült alvízi csatorna. Néhány százalékban, korábban még Bartus Gáborék által kiszámolt tulajdonrésze, egyébként elvi alapon van Magyarországnak a bósi erőműben, és ami nagyon fontos tétel még, hogy azt is kimondta a Nemzetközi Bíróság, hogy a felek kölcsönös kártérítéssel tartoznak egymásnak, de igazából jobb, hogyha elengedik ezeket a kölcsönös kártérítési igényeiket.

És végezetül azt mondta ki a Nemzetközi Bíróság, hogy a felek üljenek le, alakítsák át a bősi erőmű üzemeltetését oly módon, hogy egyébként ez a folyamatosan változó ökológiai kritériumoknak megfeleljen. A vízmegosztásról egyébként mindössze ennyit mondott a Bíróság, hogy több vizet kell adni Magyarországnak. Nem mondta meg, hogy mennyit, még távlatilag sem. És azt is mondta, hogy ebben a kontextusban irányadó a nemzetközi jognak egy fontos alapelve, az észszerű és méltányos használat elve, aminek szintén túl sok konkrét, normatív tartalma nincs.

Úgyhogy a felek leültek, most eltekintenék ettől a Horn Gyula-Nemcsók-féle intermezzótól, ami '97-'98-ban zajlott. '98-ban elindultak ezek a tárgyalások, amik kicsit húzd meg, ereszd meg alapon elég nagy apparátussal mindkét oldalon zajlottak. 2002-ben azonban ezek nem folytatódtak, csak 2004-ben igazából magyar részről, és azóta van egy kormányhatározatunk, ami kijelöli az elvi irányait ennek a tárgyalásnak. Nagyon fontos, hogy egyébként ez a kormányhatározat máig hatályban van. Ezt azóta egyik kormány sem vizsgálta felül. Ez nagyjából azt mondja ki, hogy nem épül fel, Magyarország elvetettnek tekinti mindenféle alsó duzzasztómű építését, tehát sem Nagymaros, sem Pilismarót, sem Komárom nem fog megépülni. A meglévő műszaki adottságokra tekintettel – nevezetesen a Szigetközben megépült a dunakiliti duzzasztómű, épült mellé egy fenékküszöb, ami visszaduzzasztja a vizet, és ezáltal biztosított a Szigetköz vízpótlása, a mellékág vízpótlása jelenleg is megvan –, erre tekintettel Magyarország rehabilitálni kívánja ezt a harmincvalahány kilométeres szigetközi Duna-szakaszt, értelemszerűen Magyarország sokkal több vízre tart igényt. Itt majd később kitérek rá, hogy mennyi, milyen vízigényt terjesztettünk a szlovákok felé elő. Másrészt – bár ugyan ez nincs benne kifejezetten a kormányhatározatban – ez mindig egy magyar álláspont volt, nem kívánunk részt venni a bősi erőmű üzemeltetésében. Ezt a magyar közvélemény, a politika egy bűnben fogant projektnek tekintette. 1992-ben úgy szállt ki Magyarország ebből a történetből, hogy semmiféle kompenzációra akkor nem tartott igényt, és máig Magyarország egyetlen kormánya sem fogalmazta meg, hogy részt kívánnánk ebben az erőmű-üzemeltetésben venni.

Van még egy pár egyéb kérdés egyébként, amivel foglalkozna elvben ez a '77-es nemzetközi szerződés. Az egyik kritikus, legalábbis Szlovákia számára visszatérően kritikus kérdés a hajózás. Az egyik célja ennek az egész '77-es megállapodásnak az volt, hogy a hajózás paramétereit javítani kell, illetve ott is rengeteg olyan természetvédelmi rehabilitációs indok van, ami valamiféle intervenciót igényelne a Duna Pozsony és Budapest közötti szakaszára. Szeretném hangsúlyozni egyébként, hogy a '77-es szerződés területi hatálya Pozsonytól egészen Budapestig tart.

Mi történt a tárgyalásokon 2004-ig? Tekintsük ezt egyfajta cezúrának! 2004-ben leültek a felek számos alkalommal. Én személyesen azóta vagyok kisebb megszakítással involválva ebben a történetben. Az nagyon hamar kiderült, hogy Szlovákia részéről nincs igazából politikai szándék arra, hogy bármiben előrelépjünk. Volt egy jogi helyzet, ami eléggé bizonytalan volt. Igazából egyetlen magyar kormány sem akart egy új pert 1998 óta, bár sokat fontolgattuk azt, hogy vajon harmadik fél bevonása valamiféle alternatív vitarendezési eljárás keretében indokolt vagy lehetséges lenne, a szlovákok egyébként ezt nagyon konzekvensen elutasították, és máig elutasítják, illetve magyar oldalról sem volt egy nagyon markáns igény arra, hogy ezt a bizonytalan jogi helyzetet egy újabb per elé vigyük.

Másrészt Szlovákia egyoldalúan élvezte ennek a helyzetnek az előnyeit. Következésképp neki jelentős érdeke, hogy Magyarországgal kompromisszumot kössön, nem volt. Különösen azért, mert a szlovák belpolitikában ez hasonlóan egy identitásképző üggyé vált, mint Magyarországon. Ott egybeesett ennek az egész folyamatnak a kombinációja a szlovák állam megalapításával. Ők egy óriási

legitimációs kérdésnek tekintették, hogy formálisan több ügyben vagy több pontban nyertek nemzetközi bíróság ítéletében, ha lehet ezt így kisakkozni, mint Magyarország. Ez egy olyan nemzeti vívmány lett számukra, ami nem nagyon engedte azt, hogy a szlovák belpolitika ebben könnyű kompromisszumokat tegyen.

Ez a helyzet nagyjából máig fennáll azzal, hogy mégiscsak egyfajta generációváltás mind a politikusok, mind pedig a tárgyalók személyében bekövetkezett. Na most, mi zajlik jelenleg? Mit csinálunk a mai pillanatban? Tekintettel arra, hogy ezek a 2004-ben elindult tárgyalások nem nagyon vezettek semerre, a felek különböző ilyen papírokkal, megállapodástervezetekkel próbáltak valamiféle érdemi tárgyalást generálni, a két fél kitalálta, hogy a teljes érintett Duna-szakaszra a '77-es szerződésben lefektetett négy cél megvalósítására – azaz energiatermelés, árvízvédelem, hajózás és környezetvédelem – egy úgynevezett közös stratégiai környezetvédelmi hatásvizsgálatot, közkeletű nevén SKV-t folytassanak le. Ez szintén egy elég nehéz szülés volt. A felek nagyon nehezen bírtak megállapodni, hogy igazából mit is kéne közösen vizsgálni. Úgyhogy az lett az eredménye, hogy Magyarország elkészített néhány műszaki megoldási javaslatot, és itt igazából a Szigetköz térségéről beszélnek, ezt átadta Szlovákiának, és Szlovákia erre választ adott. Itt fontosak a dátumok. 2007-ben indult ez a közös stratégiai környezeti vizsgálat, és 2010. március 5-én adta le Magyarország az ő munkajavaslatait, amelyek arról szóltak, hogy melyek azok a műszaki megoldások, amelyekkel javítani lehetne a Szigetköz aktuális állapotát.

Szlovákia ebben a folyamatban egyébként késésben volt, és a dátumok itt szintén azért érdekesek, mert a felek közösen állapodtak meg ezekről a határidőkről. Tehát 2010 márciusában elkészítette, illetve a magyar fél átadta ezeket az anyagokat és utána Szlovákia 2012-ben, '13-ban adta le az ő válaszait. Itt két érdemi szakasról beszélünk. Egyrészt a Szigetközről, Csallóközről, tehát a felső folyásról, ahol az üzemvízcsatorna visszatorkollik az alvízcsatornába, a Nagy-Dunába. Ez egy Szap nevű település, tehát a Szap és a Szob közötti Duna-szakasz.

Amikor 2014 őszén bekerültem az Igazságügyi Minisztériumba, akkor nem sokkal utána megjelentek a szlovák kollégák – alapvetően informálisan –, és mondták, hogy igazából ők szeretnék lezárni ezt a jogvitát, úgy gondolják, hogy ez most már többet árt, mint használ, bizonyos dolgokban engedményekre lennének készek, ami egy új elem. Fontos hangsúlyozni, hogy máig a formálisan közzétett szlovák álláspontok úgy kezdődnek, hogy Magyarországnak meg kell építeni a nagymarosi erőművet.

Miért érdekes ez Szlovákiának? Miért akar Szlovákia hirtelen kompromisszumot kötni? Nyilván ezt úgymond ebben a formában nem kötik az orrunkra, úgy tűnik, több olyan tényező van, ami Szlovákia számára érdekes. Egyrészt van egy áldatlan helyzet a szigetközi, csallóközi régióban. Ez számukra egy fontos terület. Pozsonynak úgymond ez a Dunakanyarja. A másik, hogy láthatóan Szlovákia igyekszik arra, hogy a nyitott nemzetközi konfliktusainak a számát csökkentse, és ez különösen Magyarország viszonylatában is fontos. Harmadrészt pedig, úgy gondolom, nagyon fontos, hogy az a politikai generáció, amely most Szlovákiában ezzel a kérdéssel foglalkozik, elég jól el tud vonatkoztatni ennek a történetnek bizonyos történeti aspektusaitól. Nem teljes mértékben, nem adhatja fel értelemszerűen a szlovák álláspontot, azonban úgy gondolják, hogy ebből lehetne valamiféle közös sikertörténetet kovácsolni, amennyiben egy új, úgymond fejlesztéspolitikai keretbe beillesztve sikerülne a Szigetköz helyzetét rendezni.

Magyar oldalról jeleztük, hogy alapvetően a mi tárgyalási szándékunk természetesen fennáll, ezt örömmel vesszük. Két dologra van mindenféleképpen

szükség, ahhoz, hogy Magyarország bármiféle megállapodást kössön, aminek természetesen a status quo az alapja, mert mi más, a status quo azt jelenti, hogy nem építjük fel Nagymarost, és hogy alapvetően nem kívánunk részt venni a bősi erőműben. Azonban az egyik feltétele az, hogy kapjunk több vizet, tehát Magyarország több vizet szeretne a szigetközi régióban, ami egyrészt a mellékágakat érinti, másrészt pedig a közös főmedret, másrészt pedig találnunk kell valamiféle műszaki megoldást arra, hogy ezt a jelentősen átalakított és sok szempontból tönkretett folyószakaszt hogyan rehabilitáljuk közösen, amire a szlovákok mondták, hogy természetesen. Van egy elvi ígéret egyébként arra, hogy ők több vizet fognak adni. Erre konkrétan egyébként még ajánlatot nem kaptunk, bár presszionáljuk őket, és nemcsak az én szintemen, magasabb államközi szinten is.

Valamint a műszaki megoldások kapcsán mondták, hogy fejezzük be a már elkezdett stratégiai környezeti vizsgálati eljárást. Ott Magyarország leadott bizonyos anyagokat, Szlovákia erre elkészítette a válaszát, következésképp mindkét ország kijelölt egy szakértői munkacsoportot, melyben magyar oldalról a Belügyminisztérium, illetve az Országos Vízügyi Főigazgatóság szakemberei vettek részt az érintett Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóságnak a szakemberei, a Fertő-Hanság Nemzeti Park szakemberei, illetve a Vidékfejlesztési Minisztérium által delegált egyéb kollégák. Természetesen ebbe a folyamatba be voltak vonva mind a közlekedési, mind az energetikai területnek az állami szakértői. És ez a szakértői csapat idén nyáron arra a következtetésre jutott, hogy az az optimális megoldás, az optimális műszaki megoldás számos paraméter mentén, melyek egyébként a két félnek az álláspontjából közös metszetként kiragadhatók, az úgynevezett fenékküszöbök építése ezen a közös szakaszon.

Na most, amit erről el kell mondani, hogy egyrészt a szakértők leraktak egy álláspontot, ezt a két kormány meghatalmazott egyébként tudomásul vette, és abban állapodtam én meg a szlovák kollégámmal, hogy tovább vizsgáljuk ennek a fenékküszöbös megoldásnak a megvalósíthatóságát. Ez nagyon fontos, hogy ebben semmiféle érdemi döntés nincs annak tükrében különösen, hogy nincs érdemi vízmegosztási ajánlat Szlovákia részéről. És ez egy nagyon kritikus eleme annak, hogy milyen típusú úgymond természeti vagy vízrajzi rendszert lehet létrehozni abban a régióban.

Felmerül, és itt a sajtóban megjelentek egyébként teljesen megalapozatlan állítások, hogy Magyarország nem kér több vizet. Ez nem igaz, én bementem a Szlovákoknak a magyar vízigényt, ez a teljes vízmennyiség 40-45 százaléka. Úgy gondoljuk, egyébként ezt nem valószínű, hogy odaadják, mert ez mind műszaki, mind politikai szempontból problematikus lehet, viszont lényeges előrelépést szeretnénk a mostani 17, nagyjából 17 százalékhöz képest.

És itt azt kell mondjam, nincs politikai alsó vagy felső igény. Nagyon rossz lenne ezt egy számháborúba betolni. Mi megmondtuk, hogy mennyi vizet szeretnénk, ők azt mondták, hogy értik, megfontolják, fognak ajánlatot adni. Ez még nem történt meg, nyilván ez egy sine qua non, enélkül nem lesz semmiféle megoldás. Következésképp van egy elvi döntés arról, hogy ezeknek a fenékküszöböknek a működését tovább fogjuk vizsgálni, és várjuk a szlovák ajánlatot a vízmegosztásról.

Na most, felmerül a kérdés, hogy van egy csomó egyéb történeti vagy potenciális elem ebben az egész nagy megállapodáscsomagban. Van tulajdonrész, energiatermelés, hajózás, mind-mind önmagában nagyon nehéz és kritikus kérdés.

Most azt a vízügyi konfliktusok terén korántsem meglepő megoldást követjük, vagy új megoldást, hogy először megpróbáljuk a problémának a legakutabb részét lezárni. Megpróbálunk megállapodni abban, hogy mennyi vizet kapna Magyarország,

és ezt egyébként milyen ökológiai-vízrajzi rendszerben tudnánk ráereszteni a régióra. És ha ez sikerül, lehet, hogy ez több lépcsőben sikerül, meglátjuk, hogy egyébként lesz-e Szlovákia részéről politikai nyitottság arra, hogy az egyéb kérdéseket is rendezzük.

Nagyon fontos, hogy ha egyébként nem a legakutabb kérdéssel próbálnánk foglalkozni, hanem a teljes csomagot próbálnánk nagyon részletesen kibontva, jelentős anyagi igények mellett úgymond ráerőltetni a szlovákokra, akkor valószínű, ők elugranának ettől. Tehát amikor mi elővesszük, hogy nekünk milyen anyagi igényeink lennének az elmúlt 18 év eltelése kapcsán, akkor ők azt mondják, hogy ja, ilyen nekünk is van, merthogy sokkal kevesebbet tudtunk termelni azóta, és a többi, és a többi.

Az látszik, hogy jelenleg van egy nagyon pozitív tárgyalási kémia a felek között, ez jelentős részben egyébként úgy gondolom, betudható az én partneremnek, aki egy politikus. Tehát nem egy öreg vízépítő mérnök, ami korábban volt megszokott. Egy politikus, aki ebben lehetőséget lát, egyébként magyar felmenőkkal bír, szeretné a két országnak a helyzetéből ezt az indokolatlanul sokáig beragadt konfliktust kiszedni, illetve úgy gondolja, és látom, erre hatása is van, hogy a szlovák belpolitika megérett arra, hogy valamiféle kompromisszumot kössenek a magyarokkal.

Tehát összefoglalva: egyrészt van egy elvi megállapodás arról, hogy továbbvizsgálunk egy típusú műszaki megoldást. Nagyon fontos itt, hogy ez a műszaki megoldás, amit Magyarország is előterjesztett, és Szlovákiának is volt egy hasonló megoldása. Tehát úgy tűnik, hogy ez az a közös metszet a két ország által elképzelt vagy elfogadott műszaki megoldások között, amelyről tárgyalni lehet. Nincsen vízmegosztási ajánlatunk egyelőre, tehát nem tudjuk, hogy mennyi vízzel lehet ezt a fenékküszöbös megoldást kivitelezni. Hangsúlyozandó, fenékküszöböt lehet építeni több víz nélkül is, de nem ez a magyar cél, állandóan visszajön, nem ez a magyar cél. Magyarország csak jelentős mennyiségű többletvíz mellett lesz hajlandó egyáltalán erről a kérdéstről műszaki vitát folytatni. És amennyiben ebben az első kérdéskörben sikerül megállapodásra jutnunk, akkor úgy gondoljuk, hogy ez egy olyan bizalomerősítő lépés lehet, ami akár elvezethet a teljes jogvitának a kibontására.

Úgyhogy én röviden bevezetőként ennyit szerettem volna mondani, remélem, nem terheltem túl a bizottságot túl sok műszaki és egyéb adattal, ilyenekkel örömmel szolgálunk majd, illetve én is hoztam egy szakértő kollégát, Sütő László az Észak-Dunántúli Vízügyi Főigazgatóság műszaki igazgatóhelyettese jelen van a teremben, hogy ha elterelődné nagyon a műszaki, illetve természetvédelmi kérdések irányába a folyamat.

Köszönöm szépen.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönjük szépen, miniszteri biztos úr, és akkor arra szeretném kérni a többi vendégünket, hogy ők viszont lehetőség szerint 5-7 percbe próbálják belefoglalni a mondandójukat, hogy a bizottság tagjainak a kérdései, véleménye is elhangozhasson, és ezt követően még egy körben vissza szeretnénk adni a panelnek a szót.

Tehát akkor Lányi András!

Lányi András hozzászólása

LÁNYI ANDRÁS (Duna Charta): Elnök Urak! Tisztelt Bizottsági Tagok!

A Duna Charta állásfoglalását írásban megkapták, ismerik, ennek egyes pontjait most a kormány megbízott úr szavaira reflektálva szeretném értelmezni, összefoglalni.

Kezdeném akkor én is a Hágai Bíróság ítéletével, ez megkerülhetetlen. Amikor a Bíróság kimondta azt, hogy a két kommunista ország által megkötött szerződés mégiscsak érvényes, ebben vezethette a jogelvű megfontolásokon kívül az a szándék is, hogy rákényszeríti legalább ez az érvényes szerződés a két felet a békés együttműködésre, megegyezésre, aztán boldoguljanak, ahogy tudnak. De ezen belül világosan rámutat az ítélet arra, hogy mi módon tudják az időközben megváltozott érdekeiket a felek képviselni, és ezek között az ítélet teljesen egyértelműen kimondja, hogy a kulcskérdések környezetre gyakorolt hatása a tárgyalások középpontjában áll. Különösen kielégítő megoldást kell találni a Duna régi medrébe és a folyó mindkét oldalán lévő mellékágakba bocsátandó vízmennyiséget illetően. És az is félreérthetetlen, hogy a mindenkori környezetvédelmi normákat kell figyelembe venni, ami ma Európában az Unió vízkeretirányelveit tartalmazza, és ez a megfelelő ökológiai állapot megőrzését vagy helyreállítását teszi a felek számára kötelezővé. Tehát a hágai keretek között addig folyik a tárgyalás, ameddig erről folyik, és nem egyébről.

És itt néhány észrevételt tennék a most folyó tárgyalási fordulóra. Először is, talán nem közömbös az, hogy az a bizonyos stratégiai környezeti vizsgálat csak a Szap és Szob közötti folyamatszakasra készült el, tehát konkrétan a Szigetközre nincs stratégiai környezeti vizsgálat. Ehelyett egy olyan előzetes megvalósíthatósági tanulmányt adott át annak idején a magyar fél, amelyet semmilyen kormányzati szereplő nem látott, nem hagyott jóvá, nem vállalt érte felelősséget. Az ezen alapuló és a tárgyaló felek mostani közös álláspontját megfogalmazó dokumentum az a bizonyos joint conclusions, közös következtetések, amit a kormány megbízott úr jóvoltából volt szerencsém áttanulmányozni. Ebből egyértelműen kiderül, hogy ez kis módosításokkal az a szlovák javaslat, a revitalizációs javaslat, amelyet a szlovákok erre az előzetes megvalósíthatósági tanulmányra válaszképpen adtak, és értelemszerűen nem beszél másról, nem is kell másról beszélnie, mint azokról a műszaki megoldásokról, amelyeknek a megvalósíthatósága fölött bizonyos magyar szakértők a nyilvánosság kizárásával elmélkedtek annak idején.

Az, hogy ebből született egy olyan közös javaslat, amely jól szolgálja azt a szlovák érdeket, hogy szlovákiai mellékágakba mostaninál több víz kerüljön, de egyébként radikálisan nem tér el attól a magyar eredeti rehabilitációs elképzeléstől, amit a SZITE-terv, háromgátas terv néven ismerünk. Ez viszont azért sérelmezhető, mert így perifériára kerülnek a vízmegosztási kérdések, akármit is deklarálnak. A kidolgozott véleménye a két tárgyalófélnak ma azt bizonyítja, hogy a vízmegosztás módosítása nélkül van jó megoldás. Tehát pusztán műszaki megoldásokról tárgyalnak, amelyek nem támasztják alá a kormány megbízott által mondottakat, hogy Magyarország valamilyen vízmegosztási megoldást szeretne, a mostanitól eltérőt, elérni. Mondhatjuk, de nem támasztjuk alá.

Tulajdonképpen a vízmegosztás kérdésében nem szerepelnek, és ezért én nem is láttam, hogy ebben valamilyen szlovák engedmény lenne. Márpedig miért olyan nagy baj ez nekünk? Mert műszaki megoldásokról úgy tárgyalni, hogy nem ismerjük, hogy mennyi víz fog kerülni az eredeti Duna-mederbe, ez egy képtelenség. Mielőtt nadrágot szabok egy gyerekre, tudni szeretem, hogy sovány gyerekre szabom, kövér gyerekre szabom, ettől fog függeni. Az annak idején megvizsgált hatféle műszaki megoldás között nyilvánvaló, hogy ha több vizet kapunk, akkor nem biztos, hogy pont a SZITE-javaslat volna a legkedvezőbb. Több víz esetén elképzelhető, hogy ennek a hordalékcsapdás megoldásnak, mederfeltöltésnek nagyobb a realitása, és ez mindenestre kisebb műszaki beavatkozást tartalmaz. De ilyen kérdésekbe én nem szeretnék belemenni, hiszen nem értek hozzá.

Azt viszont szeretném megmagyarázni, hogy nem valamilyen öncél vagy mánia, hogy mi a vízről beszélünk, mit tesz isten, a hágai ítélet is a környezeti érdekekről beszél. Ma a magyar érdek egyenlő az ökológiai érdekekkel, annak mai értelmezésében, ehhez pedig szeretném, ha tudnák, hogy ehhez három dolog kell. Nem egyszerűen több víz kell. Mindenekelőtt szükséges a nagyvizeknek a régi Duna-mederben való levezetése, igazából az évente kétszeri nagyvíz az, ami revitalizálni képes ezt a területet. Ezt, hogyha ebbe keresztgátakat építünk, enyhén szólva nem könnyíti. Hogyha ezek ilyen kőszórások, valóban csak fenékküszöbök lennének, mint ahogy nem azok, akkor különösen sérülékenyek lennének arra, hogy ha évente kétszer árvizet bocsátanak rájuk.

A másik, ami létfontosságú az ottani ökoszisztémának, az ártereknek is és a vízi élővilágnak is, az pedig magának az áramlásnak a sebessége. Hogyha mi úgy érjük el, duzzasztás segítségével érjük el azt, hogy ott több víz legyen, akkor pont annyival lesz több víz, ez világos, amennyivel lassabban folyik át rajta a víz, tehát zéró a nyereségünk. Sőt, az ilyenkor lelassuló víz feliszapolódással jár, kiülepedéssel, hát ez van a tározóban is, ez a felszín alatti vízbázisok védelmét kifejezetten veszélyeztetné. Tehát nem értünk el ezzel a műszaki megoldással tulajdonképpen semmit abból, ami a magyar cél volna.

Ami pedig az ökológiai kapcsolatok helyreállítását illeti, ez is fel szokott merülni, hogy na de így azért mégiscsak a duzzasztásokkal helyreállítjuk az ökológiai kapcsolatokat. Tisztelettel jelentem, hogy megszakítjuk az ökológiai kapcsolatot, három vagy négy gáttal szakítjuk meg a folyam hosszában, hiszen a halak ezeken nem fognak közlekedni, mint ahogy a hordaléknak is nehéz dolga lesz, hogy ezeken közlekedjen. Olyan ökológiai kapcsolatokat állítunk helyre esetleg a mellékágak és a főágak között, amelyek viszont nem '89-ben vagy '92-ben szakadtak meg, hanem már az ötvenes évek folyamszabályozása következtében, és amelyre a magyar vízügy egyébként talált ma is működő megoldásokat.

Javaslatunk az, hogy ha a szlovák–magyar tárgyalásokon mint erről meggyőzően újra és újra elmondja a kormány megbízott úr, a szlovákoktól ennél jobb ajánlatot nem lehet kapni, tehát az alapvető magyar ökológiai érdekeket ez az ajánlat nem biztosítja, akkor továbbra is nyitva áll az a lehetőség, amit maga a hágai ítélet is tartalmaz, a harmadik fél bevonására, független bíróság megkeresésére. Az, hogy a szlovákok ettől elzárkóznak, azt bizonyítja, hogy független, harmadik fél előtt az ő álláspontjuk nem védhető. Talán erről kellene őket meggyőzni, hogy a két ország között a barátság akkor állítható helyre, hogy ha végre megnyugodhatunk egy olyan ítéletben, ami nem a pillanatnyi alkudozások eredménye, hanem valamilyen bíróság, harmadik fél mondaná ki.

Köszönöm a figyelmet.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Kiszél Vilmos elnök úr, Göncöl Alapítvány. Parancsoljon!

Kiszél Vilmos hozzászólása

KISZÉL VILMOS elnök (Göncöl Alapítvány): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm a szót.

A felkérésnek megfelelően megpróbáltam utánanézni, hogy tényleg van-e helyzet, ehhez a sajátos eszközeinket, természetesen a társadalmi szervek és szakmai közegek közreműködését kértem mind Magyarországon, mind pedig Szlovákiában. Általános és konkrét szempontból vizsgáltam az ügyet.

Általánosan a következő nagyon tömör visszajelzés érkezett. Egyrészt olyan intézkedésekre van szükség, amelyek a kisemberek közérzetét javítják. Többször többen hangsúlyozták azt, hogy a hangzatos nagy programoknak nem nagyon látják a hasznát. A másik ilyen lényeges üzenet az volt, hogy most jobb magyarnak lenni Szlovákiában, mint évekkel ezelőtt volt, és ez a vélemény gyakorlatilag mind a két nép részéről viszonylag egybehangzóan megjelenik.

Nekem az az érzésem a tájékozódás alapján, hogy a közös múlt felértékelődött a két ország kapcsolatában, lehetőség van arra, hogy okosan beszéljünk a közös földrajzi, történelmi és kulturális hagyományainkról, és ebből kiindulva kezdjünk el egy újfajta építkezést. Olyan visszajelzések érkeztek, hogy további gesztusokra van szükség, iskolák támogatása, diákcsere, szlovák nyelvoktatás, egészségügyi együttműködés, infrastrukturális fejlesztések és így tovább.

A saját témánk szempontjából kiemelkedően fontos, hogy közös vízpolitikai stratégiát kértek, vízgyűjtő-gazdálkodási terveket Dunára, Ipolyra, Tiszára, tehát a határt képviselő folyókra, a nemzeti Natura 2000 területek összehangolt kezelési tervére és így tovább. Tehát úgy érzem, hogy ez az új elem általános értelemben a lehetőségek között.

A bős–nagyvarosi vízlépcsőrendszert mint történelmi hagyatékot vizsgálva, én ezt tekintem konkrétumnak, egészen konkrétan ennek a dolognak a lezárását vagy eliminálását. Ilyen szempontból is találtam olyan ügyeket, amelyek új elemként értékelhetők. Mindenekelőtt a természeti erőforrásokban való gondolkodást mint olyat, tehát általában a természetvédelem, környezetvédelem mint szakma számára ez teljesen új elem, és a területfejlesztésnek is az integrált, sokszintű rendszere is egy viszonylag új képződmény. Mindenesetre fiatalabb, mint a BNV-ről kötött szerződés.

Tehát felértékelődtek az ökológiai rendszerek szolgáltatásai, szeretnék hivatkozni és kérem, hogy poroljuk le: talán sokan emlékeznek a Kerekes Sándor professzor úr által vezetett bizottságnak a jelentésére, amelyet a Hágai Bíróságnak is kiküldtünk, amelyben felértékelték a kárainkat az ivóvízkészletekre, az erdőnövekményre és az összes felmerülő, potenciálisan gazdasági kárra. Elképzelhető, hogy ezekről most lehet beszélni Szlovákiával.

Elkészült a Zöld Duna-völgy Stratégia, ezen belül magunk készítettük a Dunakanyarra a felméréseket. Itt igényoldali felméréssel kezdődik, amely nem egy megszokott eset, tehát a politikai döntéshozást és a mérnöki tervezést megelőző, konkrétan a folyamat használó közösség valós igényeinek felmérésével. Azt látom, hogy Szlovákiában felértékelődtek ezek a dolgok szintén. Tehát ők is akarnak száz év múlva egészséges ivóvizet, ők is akarnak száz év múlva erdőnövekményt, legelőt, legelőn bógó marhát, halat a folyóban, gabonát a földeken. Tehát ezek a természeti erőforrások és a természeti erőforrások szolgáltatásai sokkal nagyobb súllyal esnek latba, mint korábban.

Anélkül, hogy most kitérnék bármiféle műszaki megoldásra, röviden összefoglalom, hogy én új javaslatköteggként mit tudnék elképzelni. Egyrészt rendkívül fontosnak tartom – mint nulladik elem –, hogy daraboljuk fel ezt a vízi kígyót, ha lehet, négy darabba. Mindenféleképpen le kell választani első körben a Szigetközt, és úgy hallottuk miniszteri biztos úrtól, hogy erre tulajdonképpen van hajlandóság. Ezentúl van egy hármas pont Szobnál, Szob-Helemba között, vagy a Szob-Esztergom-Helemba háromszögben képzelendő el, ahol a közös érdekű szakasz az Ipoly-völgy, amely – talán sokan nem tudják – 110 kilométer hosszan érintett a bős–nagyvarosi beruházásban, valamint a Dunakanyar Budapestig. Az a javaslatom, hogy próbáljuk meg politikai úton négy részre választani ezt a vízi kígyót és a négy részt külön-külön közös fejlesztési tervben – természetesen a Dunakanyar ez alól

kivétel – együtt fejleszteni, új szempontok mentén. Egészen konkrétan véve az előterjesztést vagy a javaslatomat, én azt gondolom, 45-50 százalékot megajánlhatnánk egy olyan feltétellel, hogy fokozottan törekszünk a szlovák fél valós igényeinek és érdekeinek megértésére, és egy olyan okos üzemrend elfogadása irányában mozdulunk el, amely őket arra készíti, hogy engedményeket tegyenek Magyarország számára.

Ahogy azt a miniszteri biztos úr is elmondta, az a nulladik pont, hogy a vízmegosztáshoz tudjuk, hogy mennyi vizünk van. Ez alapvető kérdés, hiszen a víz életet táplál és hordoz. Ha nem tudjuk ezt a mennyiséget, akkor az a rendszer, amelyet létrehozunk, nem tudjuk bekalibrálni, magyarul nem tudjuk, hogy milyen lépéseket kell tenni, ezért idő előtti a műszaki megoldásokról való konkrét értekezés.

Rendkívül alapvető kérdés az, hogy a főmeder és a hullámtér kapcsolatát helyre kell állítani. Amennyiben ezt nem tesszük meg, akkor szépen fokozatosan el fogjuk veszteni az egyébként rendkívül nagy értékű hullámtéri élővilágot a maga sajátos szukcessziója módján. A mederbevágódás folytatódik, azt a kavics hátat, amelyen folyik a Szigetközben a folyó, a Duna hordta oda, ugyanúgy a hordalékéhség folytán, ahogy odahordta, el is fogja szépen hordani, és hamarosan egy kanyont nézegethetünk, úgyhogy a hordalékkúp tetején a szukcessziósor útján előbb-utóbb ilyen félsivatagos állapot fog beállni, mint a Duna-Tisza közti hátságnál. Tehát a hullámtéri kapcsolat megteremtése mindenféleképpen fontos. A vízmegosztás ismerete után tudjuk eldönteni azt, hogy mekkora hullámteret képes táplálni a folyó úgy, hogy az elkívánt ökológiai állapot azon a területen beállítható legyen.

Rendkívül lényeges kérdés a mederpáncél helyreállítása. Ha ezt nem tesszük meg, akkor folytatódik a mederbevágódás egészen addig, amíg el nem éri a márgás aljzatot. A mederpáncél-rekonstrukciót viszont műszaki létesítmények nélkül nem lehet megtenni, ellenben kívánatos az, hogy a természetes görgetett hordalék felhasználásával és annak dominanciájával történjen. Itt tudnék hivatkozni egy hatalmas projektre, a Grensmaas-projektre – a Meuse folyón egy hasonló kavics hátaságon végrehajtott rekonstrukció –, ennek nagyon sok hasznos és káros tanulsága van. Javasolom megfontolásra, mielőtt bármiféle tervezésbe kezdünk. A vízáadó rétegek feltöltése elkerülhetetlen. Amikor elterelték a folyót, akkor gyakorlatilag napi szinten a kezdetében több tíz decimétert csökkent a vízáadó rétegekben a vízszint. Mindenféleképpen úgy kell megoldani a rekonstrukciót, hogy a víztartó rétegek újbóli feltöltése megtörténhessen.

Végül utolsó pontként a korábban érzékeltetett problémára, a hordalék elmaradására, a hordalékhiányra szeretném felhívni a figyelmet. Mi magunk, úgy értem, magunk, hogy ha Szlovákia és Magyarország összefog, akkor is magunkban vagyunk a problémával, ha a felvízi országokban marad el a görgetett hordalék és a lebegtetett is, mindenféleképpen közösen fel kellene lépni annak érdekében, hogy ezt a problémát megoldjuk. Köszönöm a figyelmet.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönjük szépen. Megadom a szót Babos Attila úrnak, a Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanács elnökének, aki vetítést is ígért nekünk. Parancsoljon, Babos úr!

Babos Attila hozzászólása

BABOS Attila elnök (Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanács): *(Előadását kivetítő segítségével tartja meg.)* Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Először is köszönöm a lehetőséget, hogy egyáltalán szigetközi polgármesterként, a

Szigetköz Fejlesztési Tanács elnökeként szót kaphatok a bizottságuk ülésein. Szeretném előzetesen elmondani, hogy nem vagyok szakember. 1990 óta vagyok polgármester. Úgy gondolom, hogy az eltelt időszak alatt Szigetközzel kapcsolatban szinte minden kilométerkőnél ott voltam, tehát én a tényekre és a szememre próbáltam és próbálok ezután is hagyatkozni.

Minden szigeteközi önkormányzatot képviselek, tehát az a vélemény, amit én itt elmondok, egyöntetű véleménye minden szigeteközi polgármesternek, innentől kezdve, gondolom, minden szigeteközi településnek. Ezzel a véleményünkkel totálisan megegyezik az is, hogy maximálisan megbízunk a helyi szakemberekben. Jó példája annak, hogy egy folyamodványt nyújtottunk be 2012-ben a magyar kormánynak, amelyben kifejeztük abbéli szándékunkat, hogy Szigetköz teljes rehabilitációja minél előbb megtörténjen.

A múlttal nagyon nem szeretnék foglalkozni, viszont tényként szeretném közölni, hogy 1992-ben mi, szigeteköziek, féltünk attól, hogy elterelik a Dunát, és tartottunk tőle, biztosra vettük, hogy a C variánst megépítik. Sajnos nekünk lett igazunk, nem pedig azoknak, akik pont az ellenkezőjét állították, és a Szigetközt járva próbáltak bennünket nyugtatni, hogy nem lesz a Dunán elterelés.

Az elterelés hatása nagyon gyorsan érződött, mint az alábbi képen is látható. Szigeteközi szakemberek mindjárt elkezdtek törni a fejüket, hogy milyen megoldással lehet a nagyobb kártól megmenteni Szigetközt, és ekkor jutott előtérbe a fenékküszöb gondolata, amire szintén óriási támadásokat kaptak. Különböző olyan megoldások kerültek napvilágra, amiről hál' istennek, később maga a politika is belátta, hogy nagy értelme nincsen, mert csak pénzpazarlás, és így innentől kezdve '95 tavaszán megépülhetett Dunakilitinél a fenékküszöb, ami – én biztos állíthatom – annak a résznek, felső-szigeteközi mellékágrendszernek az egyedüli megmentője volt.

A következő képen lehet látni magát a fenékküszöböt. Elérkezünk egy ábrához, itt tudnunk kell azt, hogy a fenékküszöb megépülte után sem változott ezen a szakaszon sem a főmeder állapota, és a főmeder és a mellékág között nincs élő kapcsolat. A következő képen lehet látni, hogy az általános helyzetben a főmeder és a mellékág között mekkora a szintkülönbség a főmeder kárára. 2012-ben volt egy lehetőség arra, hogy Magyarország szlovákiai karbantartási munkálatok miatt az 50 százalékát kapja a vízhozamnak, tehát a mi oldalunkon, amit mi megosztásként kérünk, ez 50 százalék ahhoz képest.

És megnézzük a következő ábrán, itt láthatjuk, hogy ez az 50 százalék mit jelentett. Azt jelentette, hogy még mindig van 1,8 méter különbség a főmeder és a mellékág között. Úgy gondolom, nagy szakembernek nem kell lenni ahhoz, hogy ez nekem legalábbis, laikusnak azt bizonyítja, hogy műszaki megoldás nélkül nincs további vízszintemelés. Ezzel kapcsolatban, a megoldásokkal kapcsolatban nagyon sok javaslat érkezett, és érdekes módon a főmeder kérdésével mindegyik foglalkozott. Az önkormányzatokkal összefogva lényegében ezeket a javaslatokat modern kísérletek alá vetették a szakemberek. Ez már lassan tíz éve megtörtént, erre minden zöldszervezet meghívást kapott, nagyon fájlaltuk akkor és most is fájlalom, hogy azok a zöldszervezetek, akik a fenékküszöb ellen leginkább tiltakoztak, nem tették tiszteletüket, mert akkor a saját szemükkel győződhetek volna meg arról, hogy akár tetszik, akár nem, az összes jelzett megoldási javaslat közül a SZITE javaslata volt az egyedüli, ami ezt a műszaki problémát megoldotta volna. Ennyi társadalmi szervezet, tehát ez az összes valamit is elért társadalmi szervezet támogatja a SZITE javaslatát.

És próbáltam elnök úr kérésének eleget tenni és rövidre fogni, szeretném bemutatni azt, ami majd az utolsó képeken történik. Ez nem csoda kérem, és ami megvalósult most, ez az alsó-szigeteközi vízpótlás. Itt is vannak fenékküszöbök. Tessék

megnézni, 2003-ban ebben a zárt rendszerben mit láttunk, erdősült részeket, és ez az ágrendszer ma, 2015-ben a rehabilitációnak köszönhetően így néz ki. És ez nem csoda, hanem a helyi szakemberek által elvégzett munka. Tehát én megkérdezem bárkitől, hogy ezek után kételkedhetünk-e a helyi szakemberek tudásában. Szerintem nem.

Még azért meg kell jegyeznem azt, hogy a főmeder nagyon nagymértékben erdősödött, tehát azt is figyelembe kell venni, hogy ha ezzel nem történik valami rövid időn belül, akkor az árvízveszély is egyre nagyobb lesz, a töltéseket meg, gondolom, nem akarjuk az egekig építeni.

Ezek az ágrendszerek egyébként tele vannak hallal, én bejártam az egész ágrendszert, és bevallom őszintén, nagyon büszke vagyok az eredményre.

Az a megállapítása egyébként a szigetközi önkormányzatoknak, hogy nincs jobb megoldás jelen pillanatban, mint a SZITE-é, és ezért tisztelettel kérjük azt, hogy ezt támogassák, és valósítsák is meg.

Szeretném egyébként még közölni azt is – további képeket láthatunk –, hogy nagyon sok turisztikai elképzelésünk és pályázati előkészítésünk van közösen a szlovák féllel, de ahhoz szükséges az, hogy ez a vízrendezés, a teljes rehabilitáció megtörténjen. Szeretném kérni azt, hogy amennyiben lehetőség van rá, akkor a kommunikáció a szigetközi önkormányzatok és a kormány között egy kicsit nagyobb legyen, mint ami most van, és mielőbbi végső megoldást kérünk.

Köszönöm szépen a figyelmet.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönjük. Elnézést kérek a vendégeinktől, hogy keveset láttak itt a képekből, de talán így is tudták követni polgármester urat, az elnök urat. És akkor megadnám a szót Bárdos Deák Péter úrnak, a Duna Charta elnökségi tagjának, parancsoljon! Talán elnöke is, ha nem tévedek. Igen, ő az elnök, köszönöm.

Bárdos Deák Péter előadása

BÁRDOS DEÁK PÉTER elnök (Duna Charta): *(Kivetítőt használ előadása megtartásához.)* Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Bizottságok!

Először is, hogy miről beszélünk, hol helyezkedik el, Szigetköz Győr és Pozsony között van, de nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy nem Szigetközről folyik a vita, hanem a Dunáról és mellékágairól, amely teljes egészében vízügyi terület, természetvédelmi terület és nincsen lakossága. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert nagyon sokszor elhangzik a gátépítők retorikájában, hogy ha a Dunára nem építünk gátakat, akkor Szigetköz 130 ezer fős lakossága valamilyen hátrányt fog szenvedni. Ezért mondom, hogy a területen, amiről a vita folyik, senki nem lakik.

Még egy másik, ami elő szokott jönni, elég rosszul lehet látni, szoktak hivatkozni arra, hogy 70 ezer ember aláírásával támogatta, hogy Szigetközben, mármint a Dunára gátakat építsenek, ebből semmi nem igaz. Ugyanis az aláírásgyűjtésben 70 ezer ember azt írta alá, hogy az Országgyűlés foglalkozzon-e a Duna-meder rehabilitációjának a megvitatásával.

Na most, egy picit részletesebb térkép. Kékkel jelöltem a Duna és a fonatos mellékágát, három duzzasztó van a térségben, Dunacsúnynál terelték el 1992-ben a Dunát, a világoskékkel jelölt terület az a tározótér és a felvízcsatorna, ami a bősi erőműre vezeti a vizet. Magyarországon kettő duzzasztó van, az egyik a fenékküszöb, a másik a dunakiliti duzzasztó. Ezt üzembe nem helyezték, csak árvizet vezetnek le vele, a tényleges duzzasztást a dunakiliti fenékküszöb végzi, ami kőszórásból van, ilyen hatalmas kövekből, mintegy öt méter a magassága. Megemeli a vízszint

magasságát, és az felül befolyik a mellékágrendszerbe, végigfolyik kanyargósan az egész mellékágrendszeren. Nagyjából ez a magyar vízpótlásnak a lényege.

Néhány képet szeretnék bemutatni Szigetközről, mert rendre elhangzik az, hogy azért kell duzzasztanunk, hogy Szigetköz vízpótlását... Tehát nem Szigetköz, bocsánat, a mellékágrendszer vízpótlását megoldjuk.

A mellékágrendszer vízpótlása idén júniusban mintegy 6 milliárd forintos beruházással befejeződött, az országos vízügyi főigazgató-helyettes kinyilvánította, hogy a vízpótlás hosszú távra megoldott, nincsenek kiszáradt mellékágak. Ezért mondjuk mi azt, hogy nincsen sem vízügyi, sem pedig sürgető ökológiai kényszer arra, hogy vitatható műszaki beavatkozásokat hajtsunk végre a területen, és nincs okunk arra se, hogy lemondjunk evégett a vízvagyonról.

Itt egy meglepő kép következik: ez a sokak szerint beerdősült Duna, ez egy 300 méteres folyam mindig. Tény, hogy a víz szintje 4-5 métert süllyedt le a felső szakaszon, az alsó szakaszon kevesebbet, 2-3 métert, de az is tény például, hogy a régi hajózási útvonalon jelenleg is 4-5 méter víz van. Na most, nyilvánvaló, hogy a kérdés az, hogy ezt a Duna-szintet miként lehetne megemelni. Kétféle verzió van: szélsőségben az egyik, hogy bizonyos műszaki megoldás mellett természetesen jóval több vizet engedünk a Dunába, a másik pedig az, hogy gátakat építünk, és nem engedünk több vizet a Dunába, esetleg még kevesebb vizet engedünk a Dunába.

Na most, el kell mondanunk a vízvagyon kérdésével kapcsolatban: most azért az látható, hogy mi történik a világban, amikor pár millió ember úgy gondolja, hogy nem tud ott élni, ahol született és megindul Európa felé. És ezt előrejelezték már korábban is, hogy a vízhiány és a vízhiány miatt kitörő háborúk miatt migrációs hullámok várhatók, tehát úgy gondoljuk, hogy egyáltalán nem csak ökológiai és nem csak vízügyi kérdés, hogy mi történik itt a vízzel. Úgy gondoljuk, hogy Magyarország nem mondhat le a vízvagyonáról, és nagyon jellemző, hogy Szlovákia például tavalyi év decemberében az alkotmányát módosította, kijelentve, beletéve, hogy exportálni nem lehet Szlovákiából vizet.

Tehát mi is úgy gondoljuk, hogy a vízvagyonról nem mondhatunk le, és mivel Európában itt van a legnagyobb ivóvíztartalék, Szigetköz, ahol több száz méter kavics van, abban van az ivóvíztartalék, ha négy gátat erre építünk, azok szükségképpen elszennyezik ezt az ivóvízbázist. Azt gondoljuk, hogy ez nem tehető meg.

Na most, a vízmegosztás kérdése: itt utaltak rá, Baranyai úr is, hogy a hágai terv a méltányos és igazságos vízmegosztás. Mi úgy gondoljuk, hogy Magyarországot, illetve a Dunát ez alapján megilleti az 50 százalékos vízhozam. Baranyai úr mindig azt mondja, hogy nem illeti meg. Mi ezt azért furcsálljuk, mert ez a szlovák állami álláspont, ugyanis csak minket nem illet meg 50 százalékos vízhozam, mivel ha két részre osztjuk a vizet, az azt jelenti, hogy Szlovákiát több vízhozam illeti meg. Azt viszont látni kell, hogy a vízmegosztás és a vízvagyon-megosztás két dolog. Ha 50:50 százalékos vízmegosztást csinálunk, akkor nem a két ország között osztjuk el a vizet, hanem 50 százalékosat kap a bősi erőmű, 50 százalékosat kap a Duna mellékágrendszerével, ami határfolyó, tehát két ország osztozik rajta. Azaz Magyarországnak csak 25 százalékos vízvagyon jut. Ha ennél kevesebb van, akkor értelemszerűen jóval kevesebb, 25:75 százalékos aránynál Magyarországnak a vízvagyonból már csak 12 százalékos jut.

Mi mindig hangsúlyozzuk, ezt többször elmondtuk, hogy a műszaki terv azonosan egyenlő a vízmegosztással. Amint letesznek egy műszaki tervet, ott már nincs értelme vízmegosztásról beszélni. Csak hogy egy példát mondjak: én építek egy házat, és egy 14-es kéményt rakok bele, akkor utána értelmetlen azon vitatkozni, hogy gázfűtést akarok, kazánfűtést akarok, vagy pedig kemencefűtést akarok, mert

egyszerűen a műszaki tartalom meghatározza, hogy csak gázfűtést lehet csinálni. Itt is, a duzzasztásnál is hasonló dolgok mennek végbe. Például elmondható, hogy az elmúlt húsz évben két igazán nagy árvíz érte csak a Szigetközt, mármint a hullámteret és a Dunát, mind a kettő erőteljesen megrongálta a fenékküszöböt pontosan azért, mert nem ilyen árvízre van méretezve.

A műszaki tervekben teljesen egyértelműen le van írva, amit Baranyai úrtól megkaptunk, hogy mennyi lesz a vízmegosztás. Tehát a vízmegosztásról szerintük a tárgyalás abszolút formalitás, benne van. Télen 260 köbméter, nyáron 650 köbméter másodpercenként, szimulált árvízként 890 köbméter árvíz. Ez azért szimulált, mert egy árvíz ott 5-7 ezer köbméternél kezdődik. Most a téli-nyári vízhozamokkal nem akarom önöket terhelni, csak hogy nyáron mi van. Jelenleg 600 köbmétert engednek át a szlovákok a Dunába és a mellékágrendszerébe, ebből az Öreg-Dunába 490 köbméter jut, a hullámtérbe, a magyar hullámtérbe 110 köbméter.

A magyar javaslat azt mondja, hogy 650 köbméter legyen, tehát ez az, amit majd el fognak érni a vízmegosztási tárgyaláson, ez a plusz 50 köbméter, a Dunába ebből 470 köbmétert akarnak juttatni, a hullámtérbe pedig a magyar részre 110 köbmétert, a szlovákba pedig 70-et. Azt a víztöbbletet, amit a szlovákok átengednek nagyvonalúan, arra engedik át, hogy az ő ágrendszerükbe engedjék át. Viszont a szlovák javaslat még ezen is túlmegy, a nyári vízhozam 650 köbméter, a Dunába csak 300 köbméter jut, mert a többit duzzasztókkal kinyomják a hullámtérbe, hogy a magyar részre 170, a szlovák részre pedig 180 köbméter jusson.

Örökös vita köztünk, hogy most itt miről van szó, gátról vagy pedig fenékküszöbről. Fenékküszöb az, ami csak kőszórásból áll, viszont a Szlovákia által átadott dokumentumban, amit Baranyai úr nekünk elküldött, egyértelműen benne van, hogy ezek nem fenékküszöbök, így is nevezve, hanem komplex gátak. Van benne egy 10 méteres hajózsilip, háromszor 24 méteres szabályozómű. Ezt az ábrát a szlovák anyagból vettem. Ez több mint 80 méter, majdnem 90 méter vasbetonszerkezet, a többi pedig a kőszórásgát. Itt utalnék a kormányhatározatra, amelyre Baranyai úr is utalt, a 2004-esre, amely azt mondja, hogy lehetőleg minél kisebb természetátalakító beavatkozással járjon, valamint önszabályozó működés jöjjön létre. Tehát négy gátat építeni a Dunára, a legsűrűbb Duna-szakaszt kiépíteni a Dunán, és ezt önszabályozó működésnek nevezni egyáltalán nem lehet. Így nézne ki egyébként alulról, mert hasonló lenne a beton, mint ahogy Dunakilitinél van, ugyanúgy 24 métereseek.

Az ökológiai összekapcsolásról. Az a véleményünk, hogy ez nagyon jól hangzik, az ökológiai kapcsolatot egyébként már 60 éve megszüntették, amikor a Dunáról leválasztották a mellékágakat kifejezetten azért, hogy a Dunában maradjon a víz. Ezt akarják visszaállítani. Véleményünk szerint ez vízügyi lehet, de az is csak kis szakaszon.

Ez itt egy nehezen értelmezhető ábra, ezért én ezt átrajzoltam, zölddel a mostani vizet, pirossal pedig a duzzasztott vizet jelöltem, mert kiszedtem belőle a dolgokat. Tehát ez itt a nagy probléma, hogy egy ilyen lépcsős vizet hoznának létre. A magassága 3,5-2,5-3 méter. Ilyen magasságú duzzasztott szakaszok lennének, ennél fogva képtelenség összekötni a Dunát a mellékágrendszerrel, legfeljebb néhány ponton lehet összekötni. De állóvízi körülményeket hoz létre, és folyóvízi szakaszokat állóvízzel összekötni nem éppen ökológikus. Statikus vízszintet alakít ki, megszünteti a Duna hosszanti ökológiai folyosó jellegét, felszabdálja a Dunát, a meder feliszapolódik, feltöltődik, gátolja a vízi turizmust, mert négy gáton átszilipelni nem olyan könnyű, és jelentősen növeli az árvízveszélyt. A duzzasztó nemcsak akkor duzzaszt, ha nincs víz, hanem akkor is, amikor árvíz van.

Na most, egy ábra: elment a Duna Charta Dunacsúnyba, és megmértük, hogy a dunacsúnyi tározóban milyen vízszintek találhatóak. Látszik, hogy van a hajózási útvonal, amit kotrással tartanak életben, és ott ténylegesen van olyan vízszint, 8,6-7 méter, de azon kívül, kérem szépen, másfél-két méter. A kérdés az – és egyébként a magyar duzzasztó felett is, a fenékküszöb felett is hasonló feltöltődés van, sok ábrával nem akartam terhelni a hallgatóságot –, a kérdésem, hogy miért megyünk bele egy olyan rendszerbe, amely láthatólag garantáltan megbukik. Ugyanaz lesz a sorsa a csúnyi tározónak, mint a Tisza-tónak, teljes mértékben feltöltődik. Miért egy ilyen rendszert erőltetünk, ami megjósolható, hogy vízügyileg is rossz?

Stratégiai környezeti vizsgálat: nagyon szűken, keveset tudunk róla, csak annyit, amennyit Baranyai úr átadott. Igazából kicsit komolytalannak tartjuk. Az látszik, hogy erősen elfogult, a szempontjai erősen kifogásolhatók. Hátrányos pontokat kihagytak belőle, például ilyet, hogy feliszapolódás, a mederé, a vízbázisok elszennyezése. Ilyen nincsen. Ami nagyon jellemző, hogy az alternatívákat olyan vízhozamnál vizsgálták, amelyeknél azok nem működnek. Nyilvánvalóan egy mederfeltöltéses javaslat 20 százaléknál nem működik, tehát ha azt ott vizsgáljuk, akkor természetesen nem ad jó állapotot.

Még egy gondunk van – olyan információnk van, amit abszolút Baranyai úr sem cáfolt –, hogy Baranyai úr azt mondta, hogy a magyar javaslatot, a stratégiai környezeti vizsgálatot, mielőtt átadták a szlovákoknak a tervet, októberben készítették el. Mi úgy tudjuk, hogy már júniusban átadták a műszaki tervet, tehát a stratégiai környezeti vizsgálat tervét.

Az összegzés nagyjából az, amit már elmondtam, és be is fejezem. A lényeg az, hogy ha Magyarország egy független nemzetközi bírósághoz fordulna, számunkra ennél hátrányosabb ítélet akkor sem lehetne, hogy négy gátat építsünk, és minimális többletvizet adjanak a szlovákok, aminek a nagy része arra megy, hogy a szlovák mellékágakat javítsuk. A duzzasztás nem több vizet, gátat jelent. Ez nem ökológiai rehabilitáció, ezt hangsúlyozni kell, ez a Duna totális leszabályozása.

Az ivóvízbázisról már beszéltem. Magyarország Szlovákia számára lemond a vízvagyronról. Érthetetlen és ellentétes a kormányhatározattal, a Víz Keretirányelvvel. Ebbe nagyon nem akarok belemenni, mert hosszú lenne. Köszönöm a figyelmet.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Köszönjük szépen. Ha jól látom Baranyai úr jelzését, akkor ő most szeretne reagálni. Hadd kérjem meg őt, hogy hallgassuk meg a képviselőtársaimat, az esetleges kérdéseket hallgassuk meg, és utána adnám vissza önöknek még egy körben a szót, ha ez elfogadható az önök számára. *(A bizottsági tagok és a meghívottak egyetértőleg bólintanak.)* Ha a bólintás igennek számít, akkor én azzal, hogy nyugodtan reagáljanak majd az elhangzott véleményekre, amikor visszakapják a szót, mert mindenki még egy körben visszakapja a szót, megadnám a szót a parlamenti képviselőknak.

Tisztelt Bizottság! Mindkét bizottság számára a lehetőség adott. Parancsoljanak! *(Jelzésre:)* Sallai Benedek!

Képviselői hozzászólások

SALLAI R. BENEDEK (LMP), a Fenntartható fejlődés bizottságának elnöke: Köszönöm. Már csak tisztességből is, hogy képviseljem a bizottságomat, szükségesnek vélem, hogy segítséget kérjek önöktől és a Duna Charta munkatársaitól. Alapvetően ökológiai szempontokat figyelembe véve azt szerettem volna mellőzni, hogy a Duna

ügyéből egy pártpolitikai kérdés legyen. Ennek megfelelően pár héttel ezelőtt volt alkalmam nekem is találkozni Baranyai miniszteri biztos úrral. Az a legfontosabb álláspont, hogy ha ellenzékből úgy gondolkodunk, hogy mit tehetnénk mi, ha kormányon lennénk, akkor ezt kérem önöktől is, hogy ha a Duna Charta lenne kormányon, akkor mit tenne.

Ugyanis én egyetértek önökkel, és csak osztani tudom Lányi úr előadásának is a témáját, sőt ki is egészíteném, én szeretném Erdélyt és Felvidéket is vissza, az a kérdés, hogy minderre a nemzetközi jog lehetőségei milyen korlátokat teremtenek. Engem arról győzködött a miniszteri biztos úr korábban, hogy akármilyen kemény ellenzéki politikus vagyok, ennél többet nem tudnék elérni jelen pillanatban a jogi keretek között. Azért vagyok kíváncsi az álláspontjukra, és azért várom az önök előadására a miniszteri biztos úr válaszát, mert ha mi gyakorlatilag nem szeretnénk Nagymarosnál megépíteni a gátat, és ehhez azt szeretnénk elérni, hogy a szlovákok eltekintsenek ettől, és megvalósuljon az a magyar remény, hogy ott nem kell soha gátat építeni, akkor gyakorlatilag hogy kezelnénk más problémákat. Azt tetszett volt mondani, elnök úr, hogy jelen pillanatban nincs ökológiai sürgető helyzet. Jelen pillanatban a Szigetköz feliszapolódása nem kezdődik így meg? Nem valósult már meg most a fenékküszöbök beavatkozásával valamilyen szinten az álló jelleg kialakulása? Mit fogunk csinálni Nagymaros alatt a medermélyüléssel? Az nem egy olyan probléma, amivel úgy szerte a Duna mentén foglalkozni kell?

Tehát azért merülnek fel ezek a kérdések bennem, mert nyilvánvalóan a legjobbat szeretném, és az önök véleménye számomra nagyon-nagyon fontos. Ugyanakkor a miniszteri biztos úrtól kapott információk keretein belül nagyjából azzal a tájékoztatással kell hogy megbékéljek, hogy a miniszteri biztos úr által elmondott vízhozamnál többet kérni nincs remény, mert gyakorlatilag Bős üzemeltetése jelentősen veszteségesé válhat, hiszen nem tudják még ennyire sem üzemeltetni, nemhogy a csúcsra járatás nem valósul meg, hanem még a mostani üzemelés keretei is összeomlanak.

Tehát mi a megoldásuk arra, hogy Bős alatti medermélyüléssel mit kezdünk, ha a jelenlegi állapotban egy újabb peres eljárásban esetleg évtizedekre elhúzzuk az egész ügynek a kérdését. Én tényleg érdeklődéssel és készséggel várom a véleményüket, hogy mit tegyek ellenzéki politikusként, és mit képviseljek, illetve nagy érdeklődéssel várom majd az előadásukra miniszteri biztos úrnak a reagálását, hiszen nyilvánvalóan itt három fontos problémát látok, amit kezelni kell. Nyilvánvalóan a vízhozam, a Szigetköz problémája, hogy ott a vízmegtartás milyen eszközzel valósuljon meg, és számomra legalább ennyire fontos a Duna alsó szakaszain a medermélyülés megakadályozása úgy, hogy sem a középső szakaszán, sem pedig az alsó szakaszán ne legyen szükséges további gát építése, és úgy valósulhasson meg, hiszen saját pártom számára ez egy fontos küldetés. Hogyan lehet ezt megtenni?

Köszönöm szépen a kérdés lehetőségét.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Gyöngyösi Márton, a Jobbik parlamenti képviselője!

GYÖNGYÖSI MÁRTON (Jobbik): Köszönöm a szót, elnök úr, és nagyon szépen köszönjük a lehetőséget, hogy itt egy nagyon fontos kérdéstről beszélhetünk. Én nagyon sajnálom, hogy ez egy együttes bizottsági ülés, és hogy képviselőtársamnak, Kepli Lajosnak most éppen külföldre kellett mennie egy parlamenti invitálásra, és nem tud jelen lenni. Ő az, aki nálunk a szakpolitikát képviseli ebben a kérdésben, én magam külügyesként vagyok jelen, így szakmailag nem igazán tudok sokat hozzátenni

ehhez a kérdéshez, és inkább csak Kepli Lajos képviselőtársamat helyettesítem, de mégsem szakmai oldalról.

Én hallgatva ezt a kibontakozó vitát, ami itt már sajnos Magyarországon az elmúlt 23 évet végigköveti, és látszik, hogy a vízlépcsőpártiak és a vízlépcsőt ellenzők 23 év leforgása alatt sem tudtak előjönni a lövészárkokból, és valóban egyfajta átpolitizált kérdéssé vált ez az ügy, ami valójában az egész rendszerváltás időszakát is felöleli. És meggyőződésem, én ebben nyilvánvalóan nem tudok igazságot tenni, mert nem az én szakterületem, de tudom azt, hogy kifejezetten káros az, hogy 23 év elteltével is itt tartunk, és igazából semmiféle közeledést nem látok.

Amit viszont tudok, hogy a pártunk, a Jobbik Magyarországért Mozgalom tett egy kísérletet erre szakpolitikai irányból, hogy ezt a kérdést a politikai viták köréből kiráncigálja, és elvigye egyfajta szakpolitikai irányba. Volt erre egy kísérletünk a tavalyi évben, amikor a választási kampányban a programírásnál próbáltuk ezt a kérdést elvinni szakmai irányba, és tettünk arra egy kísérletet, hogy ebben a sürgető kérdésben, ami a klímaváltozás és egyéb okok miatt egyre sürgetőbb, ebben valahogy a szakmát a konszenzus irányába eltereljük. Nagyon örülök, hogy végre ötödik éve vagyok a Parlament tagja, még nem volt ilyen üléshez szerencsém, ahol érveket, ellenérveket hallhatjuk. Nagyon örülök, hogy erre most lehetőségem volt, és nagyon remélem, hogy ebből a fajta párbeszédből, ami majd talán a politikai megközelítésből majd egyszer csak átcsap egyfajta szakmai vitába, ebből majd kikerekedik valami, mert ez mindannyiunknak az érdeke.

Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget, elnök úr.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Akkor magamnak adnám még meg a szót.

Én is először szeretném megköszönni mindenkinek, aki elmondta a véleményét. Talán annyiban más a helyzet ahhoz képest, amit itt fölvázolt Gyöngyösi alelnök úr, hogy azért azt hiszem, hogy ma már a vízlépcsőpártiak úgy látom, nagyjából a magyar politikából teljesen eltűnőben vannak, marginalizálódtak. És azok, akik most itt elmondták a véleményüket, azok azt gondolom, hogy nagyjából a Duna-mozgalom célkitűzéseivel egyetértenek, és az a kérdés, hogy a Duna-mozgalom célkitűzéseinek az elérése hogyan s miként valósulhat meg. Azt gondolom, hogy azért ez egy nagyon fontos különbség.

Másodszor azt szeretném hangsúlyozni, hogy a szlovák viszonylatban, és ez kifejezetten külpolitikai kérdés, mindenképpen érzékelhető valami új klíma. És ennek a klímának azt gondolom, hogy mindenféleképpen jelentőséget kell tulajdonítanunk. Valami olyan bizalmi tőkefelhalmozás zajlik a magyar–szlovák kapcsolatokban, amely talán lehetővé teszi azt is, hogy a nehéz kérdéseket is napirendre lehet venni.

Az egyik ilyen mindenféleképpen a bős–nagygyarosi ügy, de a másik talán, hogy mondjak még egy egyszerűbbet, az az állampolgárságnak a kérdése, hiszen ezzel kapcsolatban is azt gondolom, hogy nagyjából a helyzet nem jellemezhető addig barátságként, ameddig ezekre a nehéz kérdésekre nem tudunk választ adni. És ebből a szempontból is azt gondolom, hogy érdekes az a tárgyalási folyamat, ami zajlik, ezért én azt húznám alá, hogy ez jó. Ez mindenféleképpen fontos, hogy van a szlovákok részéről egy érzékelhető rugalmasság, és jó lenne meglátni, hogy ez mennyire mély, mennyire őszinte. Mennyire lehet azokat a reményeket, amelyeket most megfogalmazunk, megalapozottan elvárni, és azért ezen a területen még sok mindent nem tudunk a szlovákok tárgyalási magatartására, pozíciójára vonatkozóan.

A harmadik dolog, amit szeretnék hangsúlyozni, hogy én nagyon fontosnak tartom, hogy egy olyan szakember kezében van a tárgyalásoknak most a sorsa, aki egy

„zöld” ember, ha fogalmazhatok így. Tehát Baranyai Gábor egy elég „zöld” politikusnak tekinthető, hogyha nem veszi ezt rossz néven. Ő az elmúlt években bizonyított az ökológiai frontokon, itt a Víz Világtalálkozónak a lemenedzselése egy nagyon komoly fegyvertény volt, de hát négy éven keresztül a Külügyminisztériumnak az európai uniós zöld kérdései folyamatosan hozzá tartoztak, ezt ő tartotta kézben. És az ő személye számomra mindenféleképpen nagyon fontos szakmai garancia. Azt szeretném kérni tőle is, illetőleg, most államtitkár úr diszkréten kiment, tehát az egész minisztériumtól azt szeretném hangsúlyosan kérni, hogy ebben a folyamatban nekünk – most Fidesz-kormányzatra szeretnék hivatkozni –, akik kezdetektől fogva elkötelezettek voltunk és vagyunk a Duna ügye mellett, nagyon fontosnak tartom azt, hogy a párbeszéd és az átláthatóság kell jellemezze a magatartásunkat. Mint ahogy a szigetközi térségi elvárások is igazán erről szólnak, hogy ha most itt valami történik, akkor legyen egy intenzív párbeszéd. És én azt hiszem, hogy a párbeszéddel és a transzparenciával az elkövetkezendő időszakban külön kell, fontos elkülönítetten foglalkoznunk.

Én például fontosnak érezném azt, hogy az a fajta honlap, amin közzéteszi a minisztérium – nyilvánvalóan nem lehet mindent, mert egy tárgyalási folyamatban vannak olyan kérdések –, a lehetséges információkat elérhetővé kéne tenni, és lehetővé tenni a párbeszédet, azt nagyon fontosnak érzem.

A vélemények tárgyára térve pedig azt szeretném hangsúlyozni, hogy szemmel láthatóan itt két nyitott kérdés ágaskodik. Az egyik a vízmennyiség, a másik pedig a műszaki megoldás címen azonosítható. Úgy tűnik, hogy a többi célkitűzésben nem állunk egyáltalán rosszul. Tehát szinte az eredeti dunás célkitűzések megvalósításában nem állunk rosszul. Ez a két kérdés, hogy itt tudunk-e valami alapvető eredményt elérni.

Ezzel kapcsolatban először is azt szeretném aláhúzni, hogy az nyilvánvalóan egy botrányos helyzet, hogy a szlovákok 17 százalék vízmennyiséggel szúrják ki most már az elterelés óta, 23 éve a szemünket. Azt gondolom, mindenki számára nyilvánvaló kell legyen, hogy ez egy botrányos állapot, hogy 23 éve 17 százalékot adnak a határfolyóból, ezt sose feledjük el. Azt hiszem, itt az a magyar álláspont, ami most ebben a Bárdos Deák Péter által felvázolt modellben is megfogalmazódott, hogy a fele is csak 25 százalék. A fele is csak 25 százalék, és azt gondolom, ez nem azt jelenti, hogy nem lehet ez a fele adott esetben 40 vagy 45 százalék, de nagyjából mindenki, aki itt elmondta a véleményét, mind a hatan, akik valamilyen szinten érintették ezeket a számokat, valahol azt mondták, hogy 40 és 50 százalék között van az a vízmennyiség, ami Magyarország számára a minimum. Én azt hiszem, ez mindenféleképpen egy olyan kérdés, ami szinte előfeltételét képezi minden másnak.

Ami a műszaki megoldásokat illeti, ott pedig azt gondolom, nagyon fontos az a kérdés, hogy a hatástanulmányok mennyire megalapozottak, mennyire széles körre kiterjedőek. A vízmennyiséggel kapcsolatban egy kérdést hadd tegyek fel! A szlovák erőmű üzemeltetési, mondjuk úgy, racionalitása a vízmennyiség vonatkozásában hol húzódik? Ez nyilvánvalóan a szlovákok magatartását döntő módon befolyásolja. Ezt kérdésként akartam feltenni. Visszatérve tehát a műszaki megoldásokra, én arra szeretnék rákérdezni, hogy ha nem fenékküszöb, akkor a Duna Charta számára milyen műszaki megoldás játszik adott esetben egy 40-50 százalékos vízmennyiség biztosításánál? Nyilvánvalóan nem választható el a vízmennyiség és a műszaki megoldás, ahogy ezt itt megértettem.

Végül is ezzel szeretném a dolgot befejezni, hogy úgy tűnik, ez a két kérdés nem választható el egymástól. Egy sokkal szorosabb logikai kapcsolatban kell kezeljünk ezeket az ügyeket. Úgy látom, hogy erre – ahogy ezt Baranyai Gábor elmondta – a

kormány részéről is világos a szándék, tehát a két kérdés nem elválasztható egymástól sem műszakilag, sem politikailag. Azt hiszem, ez mindenféleképpen egy fontos tanulsága a mai megbeszélésünknek. Röviden ennyit szerettem volna a Fidesz részéről mondani.

Visszaadnám a szót. Azt szeretném kérni, hogy jelezze az, aki szólni szeretne a vendégeink közül. *(Jelzésre:)* Lányi András, Kiszél úr, Babos úr, Baranyai úr, és szerintem Bárdos Deák úr sem fog kimaradni. Jó! Lányi András!

Válaszok

LÁNYI ANDRÁS (Duna Charta): Köszönöm, elnök úr, elnök urak. Először Németh Zsolt elnök úr kérdésére válaszolnék. A vízmegosztás lényege nem az, hogy országok között hogyan osztozkodunk, hanem célok között, az energiatermelés és az ökológiai célok között. Erre vonatkozik az 50-50 százalék. Tekintettel a szlovák érdekekre, reális az a magyar javaslat, hogy a 40-50 százalék közé lőni be azt, amit szeretnénk. Nem ez a probléma. Az a probléma, hogy az asztalon fekvő közös következtetések nemhogy alátámasztanak, hanem cáfolják ezt a magyar igényt, mert kimutatják azt, hogy ennél kevesebb vízzel, a jelenlegi vízmennyiséggel is lehet szerintük fenntartható, kielégítő állapotokat létrehozni a Szigetközben. Ez az, amit sokoldalúan igyekeztünk cáfolni. Ez tehát így veszélyes.

A műszaki megoldásról érzésem szerint addig nincs miről beszélni, és nem vagyunk illetékesek beszélni, ameddig a vízmegosztás kérdésében nem látunk világosan. Különböző megoldásoknak különböző vízmegosztási arányokra kellene modellezni a hatásaikat.

Sallai elnök úr kérdésére válaszolva, a megoldás tehát nem műszaki, hanem valóban jogi, politikai, diplomáciai. Itt két ország vitájáról van szó, ha tetszik, ha nem. Nem szakmai vitáról van szó, hanem két ország között kialakult vitáról, amelyben most szerencsére mi, Magyarország képviseljük – hogy úgy mondjam – a korszerű, az ökológiai érdekeket.

Leválasztanám a kérdésről Sallai elnök úr engedelmével a magyarországi Duna alsóbb szakaszain a medermélyülés kérdését. Kérem és javaslom, hogy ez ügyben tanulmányozza a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának 2011-ben született állásfoglalását, amely részletesen előadja a különböző szakértők véleménye alapján, hogy hogyan lehet hagyományos, kisléptékű, helyi műszaki megoldásokkal a Duna hajózhatóságát mindenütt biztosítani úgy, hogy az ökológiai érdekek ne sérüljenek. Duzzasztásról ebben nincsen szó.

Ami pedig a mostani, az itt tárgyalt kérdésre, Bős–Nagymarosra vonatkozik, hogy mi lenne a javaslatunk, az az, hogy itt ismét a hágai ítéletre kell visszautalnom, én hamisnak tartok minden olyan interpretációt, ami megfelelkezik arról, hogy a döntés nagyon alaposan, önmagát ismételve ismeri el, ismerteti el a felekkel a status quót. Ha nekünk nem tetszik a C variáns mint a status quo része, de lenyeljük, a szlovákoknak nem tetszik, de lenyelik Nagymarost, a Nagymarossal való fenyegetés a szlovák tárgyalási stratégiának egy része, komolyan nem érvényesíthető semmilyen nemzetközi fórumon. Tehát tárgyalni akár kétoldalú tárgyaláson, akár egy harmadik fél bevonásával a vízmegosztásról kell, ahol nem a víz mennyisége, hanem a vízdinamika helyreállítása, árvizek, az áramlás sebessége a döntő kérdések. Úgy gondoljuk – ebben már önmagunkat ismétljük –, hogy ez akár a Hágai Bíróság előtt, amely utalt arra a lehetőségre, hogy akár vissza is mehették a felek, ha nem tudnak megegyezni, akár az Európai Bíróság előtt, független választott bíróság előtt, tehát léteznek fórumok, van egy ajánlása az Európai Bizottság által felkért szakértőknek

még 1993-ból, amely ezt a 40-60 százalékos vízmegosztást úgy tartalmazza, hogy ezt nem köti feltételekhez meg műszaki megoldásokhoz. Tehát biztosra vehetjük, hogy ennél rosszabb megoldást egy harmadik fél bevonásával zajló döntéshozatal nem eredményezhet számunkra, míg a mostani tárgyalások még mindig ott toporognak, hogy hogyan lehet ügyesen a mostani vízmegosztási arányok mellett felépíttetni velünk valamilyen újabb műszaki létesítményeket. Köszönöm a szót.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Kiszél Vilmos úr!

KISZÉL VILMOS elnök (Göncöl Alapítvány): Köszönöm, elnök úr. Lehet, hogy meglepődnek, de én úgy látom, hogy egy kicsit kezdünk összefelé beszélni, így tyúklépésekben. Elnök úr gondolatmenetét folytatva én azt gondolom, hogy a bizalmat, a két nép, a két ország közti bizalmat az együttműködés, a közös munka erősíti. Olyan célokat kellene tételeznünk, amelyek bontják az együttműködés korlátait, lassan, de aprólékosan. Ezekre próbáltam javaslatot tenni, de más alkalommal örömmel teszem részletesen.

A saját mondanivalómból kiemelném azt a részt, amit nem látok, hogy átment volna. Én egy fordított lépéssorra tettem javaslatot, amely alapja az igényoldali felmérés. Ezt követheti egy erőforrás- és folyóvölgy-gazdálkodási javaslatcsomag, hangsúlyozottan csomag, tehát változatok, amelyről már tud politikai döntés születni. Nyilvánvalóan a politikai döntések között első helyen a vízmegosztás – de részletesebb, mint az, hogy 50 százalék vagy micsoda – szerepel. Utána következhet egy céltételezés, műszaki céltételezés, és csak ezután jön a tervezés. Teljesen idő előtti a fentiek előtt bármiféle tervek predesztinált hatásairól beszélni.

Kiemelném az általam fő problémának tartott dolgokat. A mederbevágódás és a hordalékéhség összetartozik. Ennek a megoldása nélkül kanyon lesz a Szigetközben a fő meder, ahogy ezt Babos úr képe vagy ábrája is világosan megmutatta.

A másik ilyen kapcsolt dolog az aktív hullámtér-rekonstrukció, szorosan összefügg a vízbázisok újbóli feltöltésével. Ezt a két kardinális kérdést együtt kell megoldani. A Duna Charta ábrája, Péter utolsó ábrája rendkívül sokkoló, és úgy gondolom, szükséges leszögeznünk azt, hogy a főmederbe bocsátott víz, tekintettel arra, hogy határfolyóról beszélünk, felerészben Szlovákiának adott víznek minősül. Nem biztos, hogy ennek a szlovák partnereink örülnek, ha elővesszük ezt a számítási módszert, sőt biztos, hogy nem, de azt gondolom, hogy ez a valóság.

Visszatérve még Lányi András javaslatára, az ombudsmannak a 2011-es javaslatsorára, amelyben mikro–mútárgyakkal tesz javaslatot a fenékpáncél rekonstrukciójára, illetve a vízvisszatartásra, én szándékosan használok ezeket a fogalmakat, azokat a megoldásokat javasolom, és konkrétan ezekre gondoltam a megelőző mondanivalóm során. Köszönöm szépen.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Babos Attila úr!

BABOS ATTILA elnök (Szigetköz Térségi Fejlesztési Tanács): Köszönöm szépen, elnök úr. Szeretném elmondani, hogy itt a kezdet kezdetén ez már elhangzott, de lassan 25 éve elterelték a Dunát, tehát azóta keressük a megoldást. Úgy gondolom, még egy 25 évünk nincs arra, hogy még tovább keressük a megoldásokat akkor, amikor úgy gondoljuk, hogy a megoldás itt van előttünk.

Szeretném megjegyezni, hogy bár itt elhangzott, hogy a Szigetköz nem lakott, én úgy tudom, mert ott élek, hogy a Szigetközben élnek emberek. Ne úgy kezeljük a térséget, hogy ott nem él senki.

Mutattam az ábrán, hogy az 50 százalékos hozzánk érkező vízhozam is kevés ahhoz, hogy a szinteket normalizáljuk, tehát mindenképpen szükséges műszaki megoldás. Szeretném hangsúlyozni, hogy mi továbbra is bízunk a helyi szakemberekben, és gyors megoldást kérünk ez ügyben, mert még egyszer mondom, további 25 évünk nincs. Ha még most kezdünk újra megoldásokat keresni, akkor nem 25, hanem kétszer 25 év is el fog telni, amikor itt van előttünk a lehetőség.

Halkan mondom, mert nem hivatalos álláspontom, de egyébként magánembereként nem hiszem, hogy ha leírjuk vagy leírják bármilyen megállapodásban, hogy a szlovákoknak mennyi vizet kell nekünk átadni, akkor ők azért negyed vagy fél üzemmódban fogják Bóst üzemeltetni, hogy nekünk azt a vízmennyiséget átadják. Ők annyi vizet fognak nekünk átadni, amennyi nekik nem kell – akár Bős csúcsra járatása, és akkor újra mehetünk vitatkozni és újra mehetünk pereskedni Hágába, és a Szigetköznek továbbra sem lesz megoldása. Köszönöm.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Most adnám meg a szót Baranyai Gábor miniszteri biztos úrnak. Parancsoljon!

DR. BARANYAI GÁBOR miniszteri biztos (Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm szépen. Nagyon sok minden elhangzott, és nem is tudok ezekre mind válaszolni, de úgy gondolom, hogy bizonyos üzenetek rosszul... és egyfajta kataróniába süllyednek. Magyarország nem mond le a vízigényéről. Ezt már nagyon sokszor elmondtam egyébként minden fórumon. Elmondtuk, hogy mennyi vizet szeretnénk. A szlovákok azt mondták, hogy megfontolják. Mi majd kapunk erre egy választ, és akkor lesz egy politikai és részben egy műszaki döntéshozatali helyzet, hogy elfogadjuk-e ezt az ajánlatot. Onnantól, ugye, egy csomó más opció előjön, hogy akarunk-e egyébként, ha nem tartjuk elégségesnek ezt a szlovák vízajánlatot, bármiféle fórumot bevonni – eddig egyetlen magyar kormány sem akart –, vagy megpróbálunk a politikai és a műszaki ésszerűségek között megoldást találni. Értelemszerűen ha ők adnak egy ajánlatot, akkor mi erről tárgyalni fogunk. Ezt nem egy ultimátumnak tekintjük.

A másik az, amit Babos elnök úr említett. Magyarországon annyira beragadt ebbe a kis epiztemikus közösségbe az egész bős–nagygyarosi történet, hogy elfelejtjük, hogy Szlovákiával ebben meg kell egyeznünk. Tehát van a másik oldalon valaki, akinél ott a víz, akinél ott van minden, ergo ő valószínűleg megállapodásra törekszik, de nem mindenáron. Nem köteles egyébként a hágai ítélet alapján leállítani az erőművet, olyan sincs benne, hogy ő kvázi ezt veszteséggel tegye. Nyilván van annak egy műszaki minimuma, ezer köbméter alatt nem működik az erőmű a kétezerből, tehát ha ő már 50 százalékot tartósan átad, mert hallottuk, akkor adta át, amikor az erőmű leállt, következésképp vannak ennek nagyon komoly műszaki és ésszerűségi korlátai, hogy mennyi vizet tud adni.

Amit hangsúlyozni kell, itt vannak ezek az ábrák, ugye, nem erről van szó. Voltak mindenféle műszaki tervek is. Nincsenek kész műszaki tervek. Nem gigantikus betonfalakat akarunk építeni. Nyilván lenne ennek egyrészt egy betonalapja is, másrészt pedig lenne rajta árvízáteresztő kapu. Na és? Le kell vezetni az árvizet. Ezt sugallják az áramlási viszonyok. Ezzel nem tudunk mit kezdeni. Minden műszaki megoldásnak vannak nem tetsző részei. Az a mederfeltöltéses verzió, ami többé-kevésbé a Duna Chartához kapcsolódik, egy nagyon radikális természetátalakítással

járna. Erről nem beszélünk, csak a fenékküszöb problematikáját próbáljuk egyoldalúan ilyen képekkel árnyalni. Nem, nem! Egyrészt nem ilyeneket tervezünk, másrészt pedig az egy óriási naivitás, hogy bármilyen műszaki megoldást is megvalósítunk, az beavatkozás nélkül működik, sőt fenntartás nélkül fog működni. Ilyen nincsen! Biztos, hogy bármit odaépítünk, mert ha össze akarjuk kötni a főágakat és a mellékágakat, és valamiféleképpen modellezni próbáljuk az eredeti helyzetet, amely egyébként a főág kiásása előtt keletkezett, ugye tudnivaló, hogy ez a főág egy mesterséges ág, valamilyen szintű műszaki beavatkozásra szükség lesz.

Azzal egyetértek egyébként, amit Lányi András mondott, hogy itt egy dinamikus vízhozamra van szükség. Abszolút ez a törekvése egyébként a mi tárgyalásainknak. Akarjuk, hogy időnként nagyon nagy árvízi csúcsokat kapjunk. Ez nem egy tőrendszer lenne, ugye, megint próbálom hangsúlyozni, hogy nem az a célunk, hogy ugyanannyi vízzel üzemeltessünk egy más rendszert, hanem sokkal több vízzel üzemeltessünk egy olyan rendszert, amely egyébként, bármennyire több vizű is, műszaki megoldás nélkül nem fog működni.

Deák Bárdos Péter úr egy számtáblázatot kirakott, egyébként azt elfelejtette hozzátenni, hogy annak volt egy lábjegyzete, hogy erről a felek tárgyalnak. Ez nem egy vízmegosztási ajánlat, amit a szlovákok leraktak, ők egy modellt futtattak bizonyos vízmennyiségekkel az ő javaslatukra. Oda van írva lábjegyzetben, hogy ez nem a vízmegosztási ajánlat, amelyről egyébként a felek tárgyalnak. Kérek mindenkit, hogy ha ezt a táblázatot akarja idézgetni, akkor tegye hozzá ezt az apró tételt, mert úgy gondolom, hogy ennek hiányában ez rendkívül félrevezető.

Még egyszer szeretném összefoglalni. Amit most látunk, hogy van itt egy rossz helyzet, Magyarország ebben egyoldalúan hátrányos pozícióban van. Jelenleg úgy tűnik, hogy van egy szlovák tárgyalási nyitottság. Ne felejtjük el, hogy márciusban választások lesznek. Gyakorlatilag ha nem akarják azt, hogy a nagypolitika ezt rossz irányba elterelje, akkor valószínűleg januártól ebben különösebb mozgás nem lesz. Meglátjuk, hogy utána milyen kormány alakul. Reméljük, hogy ez a kormány szintén nyitott lesz ezeknek a tárgyalásoknak a folytatására. Úgy gondolom, a magyar kormánynak azt kell minden esetben majd mérlegelnie, amikor kapunk egy valódi vízmegosztási ajánlatot, hogy az ehhez hozzárendelt műszaki lehetőségek érdemben javítják-e a Duna helyzetét, illetve ha egyébként ezt valamiért a politika mégis elvetné, akkor milyen opciók vannak.

Megmondom őszintén, nem látok túl sok féle opciót. Vagy tárgyalásos úton a szlovákokkal megállapodásra jutunk, és igazából örömmel fogadjuk azt, hogy ők tárgyalni akarnak, nem pedig agresszívan magunkban visszautasítjuk, hogy ilyen keveset akarsz adni. Tehát nem így működik egy nemzetközi tárgyalás, főleg a nemzetközi vízjogi konfliktusok, amelyek nagyon hasonlítanak egyébként a béketárgyalások dinamikájára vagy természetére nemcsak Magyarországon, hanem a világban van jelentős mennyiségű ilyen konfliktus. Úgy gondolom, meg kell barátkoznunk néhány hasznos vagy fontos fogalommal, amit eddig nagyon-nagyon kerültünk. Biztos, hogy valamiféle műszaki megoldásra lesz szükség. Biztos, hogy Szlovákia nem fogja odaadni a víz 50 százalékát. Próbálunk ehhez minél közelebb kerülni, és utána kell egy döntést hozni, ami arról szól, hogy figyelembe vesszük-e a helyiek, a természet igényeit, vagy pedig próbálunk tovább menni és egy újabb 10-15 évet passzivitásban vagy pedig valami lehetetlen konfliktushelyzetben eltölteni. Köszönöm szépen a lehetőséget.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Én is köszönöm szépen. Bárdos Deák Péter! Kérem, hogy csak röviden most már.

BÁRDOS DEÁK PÉTER (Duna Charta): Igen, igen, röviden, köszönöm szépen. Sorrendben mennék a kérdéseket tekintve. Egyrészt mondtam, hogy nincsen kényszer, tehát a Szigetközbe, mármint a hullámtérbe beavatkozni, erre nincsen kényszer. Ez azt jelenti, hogy a mellékágrendszerben a kritikus változások már megtörténtek. Tehát stabil a helyzet. Teljesen mindegy, hogy egy év múlva, öt év múlva vagy tíz év múlva egyezünk meg ökológiai szempontból, mert a mellékágrendszer ezalatt nem fog változni. Erre mondtam azt, hogy nem sürgető a dolog annyira, hogy olyan műszaki beavatkozásokat csináljunk, amelyek nagyon kockázatosak.

Elhangzott Sallai úrtól, hogy Nagymarosnál mit lehet csinálni. Nemcsak a 20., a 19. század vízügyi technológiáit, hanem modernebbeket, a mederrehabilitációt, ahol hordalécsapdákkal kell megfogni és rehabilitálni a medret. Ha ezt megcsináljuk, már eleve feljebb jön a vízszint.

A szigetközi Dunával kapcsolatban az az álláspont, hogy megvalósíthatatlan ígéretekre ne építsünk gátakat, ide tartozik az, hogy összekötjük ökológiailag a mellékágat a Dunával. Képtelenség! Ilyeneket mondanak, hogy visszaállítjuk a dinamikáját. Ha valaki elolvassa a műszaki tervet, amit a szlovákok átadtak, benne van, hogy az éves dinamika a főágban 1 méter vagy 1 méter 20 centi. Ez a Dunánál egyszerűen statika, ott évente 6-7 méteres vízváltozás volt. Azért mondom, hogy ezek ígéretek, vágyak, amelyeket mi is szeretnénk, csak mi azt mondjuk, hogy ezek nem megvalósíthatók ezzel a műszaki tartalommal.

Babos úr most itt azt mondta, hogy én olyat állítottam, hogy a Szigetköz nem lakott. Én ilyet nem mondtam. A Szigetköz lakott. Én azt mondom, hogy nem Szigetközről vitatkozunk, hanem egy lakatlan Duna-ártérről vitatkozunk, ami vízügyi terület. Na most, még egyszer hangsúlyoznám: a műszaki terv egyenértékű a vízmegosztással. Ha azt mondjuk, hogy egy műszaki tervet elfogadunk, akkor ott már felesleges utána a vízmegosztásról tárgyalni, mert egyszerűen determinálja, hogy mennyi vizet lehet ráengedni.

Még valamit, hogy hordalékot például honnan lehet, illetve hogy létezik-e más megoldás. Ez a kérdés is felvetődött. Magyarország környezetvédelmi minisztériuma valamikor 2010-ig kidolgozott hat darab megoldást, abban voltak olyan megoldások, amelyek nem duzzasztással jártak. Ezt a VITUKI dolgozta ki, a vízügyi tudományos kutatóintézet. Ezek megvalósítható megoldások, ezeket nem mi mondjuk, hogy megvalósítható, a VITUKI minősítette úgy, hogy megvalósítható. Például honnan lenne hordalék a feltöltéshez? Ez kérdés mindig. Mutattam az ábrát Dunacsúnyról. Belefulladnak a hordalékukba. Nem tudnak vele mit csinálni. Például adott esetben onnan is lehet.

Még egy fontos, ami egy nagy eltérés a múlt század végéhez képest, a Víz Keretirányelv. Mondhatja azt a magyar környezetügy és jog is, hogy füttyülünk a Víz Keretirányelvre és a vele teljesen ellentétes, az uniós irányelvvel teljesen ellentétes műszaki beavatkozásokat végzünk, de úgy gondoljuk, hogy nem ez az irány. A Víz Keretirányelv azt mondja, hogy ha van több verzió, akkor azt a verziót kell kiválasztani, amelyben minimális a műszaki beavatkozás. Mi is elismerjük, hogy kell műszaki beavatkozás, csak ezt minimálisnak mondani, ami terv alatt van, nem lehet, és mondom, a legnagyobb problémánk, hogy mi úgy látjuk, hogy megvalósíthatatlanok azok az ígéretek, amelyeket itt felvetnek, hogy majd akkor megvalósul. Be is fejezném az időhiány miatt. Köszönöm szépen.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Sallai Benedek!

SALLAI R. BENEDEK (LMP), a Fenntartható fejlődés bizottságának elnöke: Köszönöm szépen. Én már a saját bizottságom nevében a zárszóra kértem csak szót. A magam részéről és a bizottságunk nevében szeretném megköszönni valamennyi előadónak és meghívottnak a részvételt. Amikor egy ülést lezárunk, és egy téma tárgyalását befejezzük, akkor praktikus átgondolni, hogy mik a konklúziói ennek a tanácskozásnak és a párbeszédnek. Itt egyetlen fontos konklúzió van, hogy folytatni kell a párbeszédet, kevés az információ ahhoz, hogy a pártok megfelelő, megalapozott döntést tudjanak hozni.

Egy normális belpolitikában, egy normális nemzetben vannak ügyek, amelyek össznemzeti ügyek, és pártok fölött állnak. Normális országokban ilyen a termőföld ügye is, az energetika ügye is, de a Duna ügyében legalább meg lehetne teremteni az esélyt, hogy egy többpárti konszenzusos megoldás szülessen. Ezért arra szeretném elsősorban tisztelettel kérni a miniszteri biztos urat, hogy folytassuk azt a párbeszédet, ha a szlovákok adnak választ a vízigényünkre, üljünk le hasonló körben, vonjuk be az érintett szervezeteket, az érintett önkormányzatokat, legyen egy folyamatos oda-vissza kommunikáció, hogy ne a sajtóból kelljen értesülnie sem egy szakbizottságnak, sem egy helyi önkormányzatnak, sem egy témával foglalkozó szakmai szervezetnek, hogy mi történik. Folytatni kell ezt a párbeszédet, és keresni kell azt a megoldást, hogy a pártok tájékozottsága a lehető legszélesebb körűen elősegítse azt, hogy bölcs döntés szülessen, és hogy a Duna ügyében egy többpárti konszenzussal próbáljuk meg a nemzet érdekét képviselni. Hogy ez pontosan mi lesz és milyen vízhozammal, milyen műszaki megoldással lesz a legtöbb, amit tehetünk, szerintem ezt a későbbiekben fogjuk tudni eldönteni, de mindenképpen szükséges a további párbeszéd. Ebben kérem az érintett feleket és meghívott előadóinkat, hogy tegyenek meg minden törekvést, hogy a párbeszéd lehetősége fennmaradjon. Köszönöm szépen, elnök úr. A magam részéről a saját bizottságunk ülését lezárom.

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Baranyai Gábor!

DR. BARANYAI GÁBOR miniszteri biztos (Igazságügyi Minisztérium): Köszönöm szépen. A dupla megszólíttatás okán, természetesen én maximálisan arra fogok törekedni, hogy a lehető legszélesebb körben értelmes és konstruktív vitát folytassunk, és különösen úgy gondolom – ha kapunk ilyen meghívásokat –, hogy ezek a parlamenti bizottsági beszélgetések nagyon hasznos és pozitív fórumai. Én egyébként lementem a Szigetközbe és ott tartottam egy tájékoztatót, amit – úgy gondolom – alapvetően értékelt a helyi közösség, és természetesen erre a továbbiakban is nyitottak vagyunk, nyitott vagyok.

Csak a Víz Keretirányelvről szeretnék egy zárszót mondani. Ez nem így van, nem! Én magam írtam egy jelentős tanulmányt anno még a bős–nagymarosi tárgyalásokról, hogy hogyan lehet a Víz Keretirányelvet erre az egész bős–nagymarosi történetre alkalmazni. Ez belefér a Víz Keretirányelvnek mind a célkitűzéseibe, mind a konkrét normarendszerébe, úgyhogy ez csak egy cáfolat. Köszönöm szépen.

Az ülés berekesztése

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a Külügyi bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Szerettem volna, ha előrebocsátva tudok erre hivatkozni, de aztán végül is most úgy látom, hogy jó ez így. Szeretném megidézni Karátson Gábor nevét most – a fia is itt van közöttünk –, ő az egész Duna-mozgalomnak egy nagyon fontos alakja volt. Azt

hiszem, hogy azért is fontos, mert ő feltett egy mércét a Duna-fronton mindannyiunk számára, és nagyon széles körű elismerést élvezett és élvez most már úgy, hogy nincsen közöttünk.

Amit most itt szeretnék aláhúzni, hogy mind a hat előadónk vonatkozásában azt éreztem, hogy amit mondanak, azt nem azért mondják, mert valaki őket manipulálja, hanem azért mondják, mert így gondolják. Azt gondolom, hogy ez a legfontosabb – bennünket orientáló – eszköz arra, hogy találjunk valami megoldást erre az egész problémára, hogy adjuk meg azt a bizalmat egymásnak, hogy mindenkinek, aki valamit valamiért mond, elhisszük, hogy ő azt a legbelsőbb emberi, szakmai meggyőződéséből teszi. Én azt hiszem, hogy ez ma megtörtént. Ezen az alapon fogunk tudni tovább haladni.

Köszönöm szépen a megjelenést. Mindenkinek azt kívánom, hogy haladjon tovább ezen az úton, ami ide elhozta, és akkor azt gondolom, hogy lesz megoldás is azokra a problémákra, amiket viszont nagyon régóta görgetünk már magunk előtt. Köszönöm szépen. A jegyzőkönyvhöz szeretném kérni az előadásokat csatolva. Akinek van ilyenje, szeretném megkérni, hogy bocsássa a bizottsági titkárságok rendelkezésére. Köszönöm szépen. Viszontlátásra! Jó munkát!

(Az ülés befejezésének időpontja: 13 óra 23 perc)

Németh Zsolt
a Külügyi bizottság elnöke

Sallai R. Benedek
a Fenntartható fejlődés bizottságának
elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Dancsecs Dóra és Vicai Erika